

"Töö noortega on ja peab olema prioriteetide hulgas."

Tiiu Lambur,
naiskodukaitsja

Veebruar 2018

tulemas

Kose Kultuurikeskus
N. 08.02 kell 18.00 kogupere-film "Koletis Pariisis" kell 19.30 Eesti uus lühifilmide kassett "Paha lugu" Piletid kohapeal 4/3 eurot.
N. 22.02 kell 19.00 Vana Bas-kini Teater "Öökuninganna" Peaosas Helgi Sallo. Piletid Piletimaailmas ja kohapeal 16/14 eurot
L. 24.02 kl 17 Kontsertaktus. Järgneb volikogu esimehe ja vallavanema vastuvõtt ja tant-suõhtu.
T. 27.02 kell 20.00 Trad.At-tack! "Eesti Tuur" Piletid piiratud koguses kultuurikeskuses hinnaga 15.- ja Ticketeris.
N.08.03 kell 19.30 "Klassikokutulek 2: Pulmad ja matused" R.09.03 kell 19.30 "Klassikokutulek 2: Pulmad ja matused" Piletid kohapeal 4/3 eurot

Kose Raamatukogu
20.01-08.02. Kose Kunstikooli õpilastööde näitus
29.01.-05.03. Klaaskapinäitus "PRONKSIST TEHTUD" Toomas Mägi kooptid eesti arheoloogilistest leidudest
08.02-18.03 Ungari Instituudi fotonäitus "Killukesid Ungarist" Näituse avamine ja filmi "Kõik laulavad" vaatamine 8. 02. kell 18.00
21. 02 10.00 Kose Lasteaia Lepatriinu rühma rahvaluulekava
21. 02 kl 18.00 vestlusõhtu Toomas Mägiga.
Kose-Uuemõisa raamatukogu
9. 02 koosistumine/meisterdamine "Sõbrad meisterdavad koos sõpradele"

Kose kalmistu
24.02 kl 10 Pargade asetamine Vabadussõja mälestussamba jalani

Kose kirik
24.02 kl 11 EV 100 jumalateenistus

Kose Päevakeskus
13.02 INKOTUBA Ardus kell 11.00, Kosel kell 12.30
14.02 TERVISEPÄEV kell 11.00.Registreeru 9ndaks.
28.02 KÕHVIK -EV 100 kell 12.00 Registreeru 26ndaks.

Ardu kool
24.02 kl 12 kooli ees Kaitseliidu ja Naiskodukaitsje tutvustus.

Ravila mõis
08.02. Keraamika täiskasvanutele
10.02. Loeng "Meeskonna sõlmimine-juhtimine ekstreemis ja olmes"
10.02. Näituse "Gravüürid val-gusega"avamine
10.02. Näituse "Eesti naise hingus" avamine
11.02. Kuu täis kunsti ja käsitööd: õpituba
14.02. Keraamika täiskasvanutele
18.02. Kuu täis kunsti ja käsitööd: õpituba
25.02. Kultuurikohvik
28.02. Lastelaager
11.03.
Naistepäevakontsert:KALLE SEPP ja MIKK TAMMEPÖLD 17.00 Piletid müügil Piletilevis ja Ravila mõisas

100 aastat elutarkust ja paigatruudust

Kose valla elanik Meta Ojasuu on paar päeva vanem kui Eesti vabariik. „Kas elu läheb paremaks või halvemaks, eks see kõik sõltub vast vaatajast,“ ütleb eakas daam suure elutõe.

Kus olete sündinud ja millal kolinud Kose valda? Milline on olnud teekond läbi elu?

Olen sündinud ja kasvanud Paunkülas, nii et olen ühes kohas elanud kogu oma elu. Olin pere kõige vanem laps, mul oli kaks venda ja kaks õde. Vennad on nüüd juba surnud, õed on veel elus. Koolis käisin Paunkülas ja hiljem Triigis internaatkoolis ja siis ju millalgi tuli juba oma pere ja nii ta on läinud.

Mis erialadel olete tegutsenud?

Sovhooside-kolhooside ajal sai tehtud töid, mis ikka maal tegemist vajasisid – heinategu, põlluharimine. Millalgi 1980ndal sai minust postiljon, siis sai lehti laiali veetud kodukohas. Ja eks sinna juurde on ju kodus ka ikka olnud loomad, kellele oli vaja suvel heina teha ja kõõgiviljad tulid ka ju ikka enda põllult.

Kui vaatate oma pikale elule tagasi, mis on kõige erksamad mälestused?

Eks see on ikka vast tavaline – abiellumine, laste sündid, eks mitmeid surmasid on üle elatud pika elu jooksul, kõike on olnud.

Poja matsin aastate eest, kui ta auto alla jäi, no eks see jääb meelde. Samas on mul neli lapselapse-

last, nooremad ikka ajasid naerma, kui nägid televiisoris Kihnu Virvet ja arvasid, et see olen mina, nüüd nad teavad, et ei ole ikka, aga ju siis oleme sarnased.

Millised ajaloosündmused on teie elu kõige enam määranud?

Nii ei oska öelda, eks sõjaaeg oli kole raske, aga see oli ju ammu. Ja eks maal ju elu kulgeb ikka omas rütmis, et kevadel vaja kartul maha saada, suvel heina teha, põldu harida ja sügisel jälle kartul üles võtta. Loomad ootasid iga päev talitamist ja ei teinud nemad vahet nädalapäeval ega riigipühal.

Kas on mõni eriline ese, mis on läbi elu käinud kaasas ja saanud seetõttu eriti oluliseks?

Ei ole sellist asja küll olnud. Aga ega ma pole kolinud ka, et mõelda, et mis oli oluline asi kaasa võtta.

Mida teile praegu kõige enam teha meeldib? Kas ja kuivõrd jälgite seda, mis toimub koduvallas, Eestis või maailmas?

Vanus on ikka nii suur, et enam ei loe, mis meeldib, vaid mida teha suudan ja saan. No vanasti kuulasin raadiot, nüüd kõrvakuulmine on halvaks jäänud, ei tee sõnadel

Kairi Tammela

vahet. Televiisorit enim ka ikka vaatasin, aga nüüd on silmanägemine halb ja ei näe enam hästi, aga "Õnne 13" ikka vaatan ära. Eks kunagi sai lastelastelastele ikka värvilisi kindaid ja sokke kootud, aga enam ei saa sellega hakkama.

Nii et vaikselt niimoodi olengi hommikust õhtuni, natuke ikka liigun ja vaatan aknast välja, tukun ja nii need päevad läevad. Seda, mis ilmas toimub, ei jälgi, ilmaasjad on niipalju muutunud, et ei saa neist enam aru.

Kuidas tundub, kas elu on läinud (ja läheb) pigem paremaks või hoopis hullemaks?

Eks elu ikka muutub. Minu jaoks

oli suur väljakutse mobiiltelefoniga hakkama saada, no kuidagi ei saa aru. Aga nüüd kõik noorem põlv saab tehnikaga nii hästi hakkama et vaata ja imesta. Eks elu on siin ikka palju muutunud. Meil oli omal ajal kodus televiisor ja raadio, siis nüüd on võimalused ikka nii teistsugused, et ei saa kohe arugi, mis kõik ja kuidas. Aga no kas paremaks või halvemaks, eks see kõik sõltub vast vaatlejast.

Kairi Tammela, Anne-Mari Alver

See lugu on valminud ebatüüpilisel, kuid intervjuueeritavale mugaval viisil. Anne-Mari Alver saatis küsimused, proua Metaga aga vestles tema lapselaps Kairi Tammela, kes saatis vanaema vastused toimetusse.

Kose valla voldikkaardi koostamine

Oleme alustanud Kose valda tutvustava infokaardi koostamisega. Kaardile paigutatakse info ja pildid olulisematest vaatamisväärsustest ning külastuskohadest Kose, Kose-Uuemõisa, Ravila, Oru, Ardu, Habaja, Kõue, Paunküla kantides.

Kaardipinnale on võimalik osta reklaami ettevõtetel, kelle teenused on suunatud Kose valla külastajatele (toitlustus, majutus, turism jms). Reklaampinna suurus on 94x44, hind 28.-+km. Reklaampinna ostusoo-vist palun anda teada hiljemalt 8. märtsiks e-mailile margit@kose või tel 53594233.

Margit Eerik

Ravila mõisas
Laste laulu- ja tantsustuudio
laupäeviti
kell 10.30 - 13.30
lastelaulustuudio@gmail.com
Laste keraamika- ja kunstistuudio
kolmapäeviti 17.00-19.00
laupäeviti 10.30 -13.30
lastekeraamikastuudio@gmail.com
Info tel 5078055

Mõttele kaasa: kus võiksid asuda meie valla kirjakastid?

Omniva korrastab kirjakastide võrgustikku, et paigutada kirjakastid nähtavatesse ja käidavatesse asukohtadesse, kus inimestel oleks neid mugav kasutada. Pariimate asukohtade väljaselgitamiseks palutakse kohalike inimeste ja kogukondade abi.

Kirjakastid on olnud praegustes asukohtades üldjuhul juba pikki aastaid, kuid inimeste liikumisteede ja harjumused võivad olla selle aja jooksul muutunud. Selleks, et postiteenuse kasutamine oleks inimestele mugav, paigutatakse kirjakastid asukohtadesse, kus elanikel on neid lihtne kasutada.

Kirjakastide võrgustiku uuendamise johtus eelmisel aastal läbi viidud uuringust, kus ilmnes, et inimesed soovivad kirjakaste näha eelkõige kohtades, kus nad niikuinii käivad – poe, vallamaja, raamatukogu vms juures. Uuring kinnitas Omniva enda statistikat, mille järgi kasutavad inimesed käidavates kohtades asuvaid kirjakaste rohkem, isegi kui vähemkäidavas kohas asuv kirjakast on elu- või töökohale lähemal.

Omniva palub vallaelanikel saata kirjakastide paremate asukohtade osas ettepanekuid kuni 6. märtsini aadressile info@omniva.ee. Ette-

panekule tuleb kindlasti lisada valla ja küla täpne nimi ning võimalikult täpne asukohakirjeldus.

Kirjakastide asukohtade valikul arvestatakse valla ja elanike ettepanekuid, lähtudes eeldusest, et igal juhul jääks kirjakastid elu- ja töökohtadest mõistlikusse kaugusesse.

Kirjakastid on need, mida inimesed kasutavad kirjade saatmiseks. Postkaste, mille kaudu inimestele ja ettevõtetele/asutustele posti kätte toimetatakse, ümberkorraldus ei puuduta.

KT

Kose Vallavolikogu istung 26.01.2018 kell 15.00

Toimus Kose Vallavolikogu seitsmes korraline istung. Istungit juhatas volikogu esimees Uno Silberg.

Istungist võtsid osa Kose Vallavolikogu liikmed Alvar Kasera, Eero Leedmaa, Tiit Mae, Sander Prits, Janno Jöfvert, Siim Pohlak, Tiiu Jalg, Timo Nikitin, Margit Mikk, Annely Tisler, Ain Allas, Andres Öis, Ly Renter, Mirko Kiison. Puudusid Kalle Pormann, Ruttar Roht, Aivar Pohlak, Astrid Ojasoon.

Toimus Kose valla 2018 aasta eelarve teine lugemine ja eelnõu suunati kolmandale lugemisele. Parandusettepanekute esitamise tähtaeg on 05.02.2018 kell 9.00.

Määrusega nr 8 kinnitati Kose valla ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arendamise kava aastateks 2017-2029.

Protokollilise otsusega nr 1 otsustati mitte pidada otstarbekaks geoloogilise uuringuloo väljastamist Karude VIII uuringuruumis ning esitada Keskkonnametile vastav seisukoht.

Otsusega nr 35 anti luba kinnisasja omandamisel juriidilisele isikule.

Otsusega nr 36 koormati Kose vallale kuuluv kinnistu isikuliku kasutusõigusega Elektrilevi OÜ kasuks.

Otsusega nr 37 kinnitati suulise enampakkumise tulemused.

Määrusega nr 9 muudeti Kose Vallavolikogu 25.02.2016 määrust nr 97 „Toimetulekutoetuse määramiseks eluruumi alaliste kulude piirmäärade kehtestamine“.

Otsusega nr 38 otsustati tunnustuse avaldamine.

Määrusega nr 10 muudeti Kose Vallavolikogu 17.08.2017 määrust nr 147 „Kose valla huvihariduse strateegia kinnitamine aastateks 2017-2020“.

Määrusega nr 11 kehtestati Kose Lasteaed PäevaLill põhimäärus.

Määrusega nr 12 kehtestati Kose Avatud Noortekeskuse põhimäärus.

Otsusega nr 39 anti Kose vallale kuuluv vallavara otsustuskorras kasutusse GRK Infra AS-ile.

Otsusega nr 40 määrati audiitor 2017 ja 2018 majandusaasta aruande auditeerimiseks.

Otsusega nr 41 määrati vallavanemale töötasu.

Otsusega nr 42 kehtestati Kose Vallavalitsuse ametiasutuse struktuuri ja teenistuskohade koosseis.

Määrusega nr 13 võeti vastu Kose Vallavalitsuse ametiasutuse palgajuhend.

Toimus Kose Vallavolikogu tasude maksimise korra arutelu, antud korda arutatakse uuesti järgmisel volikogu istungil.

Kinnitati Vallavolikogu alatiste komisjonide 2018 tegevuskavad.

Järgmine volikogu korraline istung toimub 22.02.2018 algusega kell 15.00 Kose Kultuurikeskuse väikeses saalis.

Täpsem ülevaade volikogus toimunud aruteludest ja hääletamisest koos vastuvõetud otsuste ning määrustega on kättesaadav valla veebilehelt kosevald.ee.

2018. aastal muutuvad mitmed riiklikud toetused ja hüvitised. Lapse-toetuse suurus pere esimese ja teise lapse kohta suureneb 55 euroni. Kolmanda ja iga järgmise lapse kohta on lapsetoetuse suurus 100 eurot.

2018. aasta olulisemad muudatused sotsiaalvaldkonnas

1. märtsist 2018 hakatakse maksma kolmikute ja enamaarvuliste mitmikute toetust, mis on 1000 eurot kuus ühele vanemale kuni laste 18-kuuseks saamiseni. Alates 1. märtsist on võimalik vanemahüvitise maksimise ajal teenida töist tulu kuni pool vanemahüvitise ülempiirist (2018. aastal 1544 eurot kalendrikuus), ilma et hüvitist vähendataks.

Alates 1. jaanuarist 2018 ei ole enam võimalik taotleda vajaduspõhist peretoetust. 2017. aasta viimasel kolmel kuul esitatud taotluste menetletakse lõpuni ja toetus makstakse välja, seega viimased vajaduspõhise peretoetuse väljamaksed toimuvad märtsikuus.

Suurimad muutused on seotud

toimetulekutoetuse maksimisega. Toimetulekutoetuse regulatsioon muutub paindlikumaks, et soodustada toetuse saajate tööle asumist, lisaks tõuseb toimetulekupiir täiskasvanutel seniselt 130 eurolt 140 euroni ja lastel 168 euroni kuus. Perekonna teise ja iga järgmise täisealise liikme toimetulekupiir on 80% perekonna esimese liikme toimetulekupiirist ehk 112 eurot. Toimetulekutoetust saab taotleda kogu kalendrikuu jooksul. Suurim muutus on seotud toetusasaaja tööle asumisega. Taotlejate puhul, kes on vähemalt kahe eelneva järjestikuse kuu jooksul saanud toimetulekutoetust ilma töist tulu omamata, ei arvata teise tulu saama hakkamisele vahetult järgnevat kuu-

del sissetulekute hulka: 2 kuu jooksul 100% teisest sissetulekust ja seejärel 4 kuu jooksul 50% teisest sissetulekust.

Matusetoetus suureneb ja on alates 01.01.2018 suuruses 250 eurot. Kose vallas on matusetoetust makstud viimased neli aastat, summas 150 eurot. 2018. aastal eraldab riik kohalikele omavalitsustele matuste korraldamiseks mõeldud rahalisi vahendeid, mis annab võimaluse seda summat suurendada. Matusetoetust maksatakse isiku, kes surmapäeval oli Kose valla elanik, surma korral. Taotluse toetuse saamiseks esitab matuste korraldaja Kose Vallavalitsusele, lisades taotlusele koopia surmatõendist.

2018. aastal muutuvad retsepti-

ravid suurte ravimikuludega inimeste jaoks taskukohasemaks. Uue ravimihüvitise süsteemi loomisega hakatakse maksma täiendavat ravimihüvitist kulutustest, mis ületavad 100 eurot. Kulutustelt vahemikus 100-300 eurot saab hüvitist 50% ulatuses ning 300 eurot ületavate kulutuste puhul 90% ulatuses. Hüvitist hakatakse arvestama automaatselt apteegis ravimite ostmisel seda ei pea enam eraldi taotlema.

Pensionide kasvaks on 2018. aastal prognoositud 6,3%. Keskmise pension (44 aastase staažiga vanaduspension) kasvab eelduslikult 416 eurolt 442 eurole.

Merike Pihla
sotsiaalnõunik

Toivo Uue

Kui ruttu lendab aeg! Tundub, et alles hiljuti tähistasime Eesti Vabariigi 90.-ndat aastapäeva – ja juba on Eesti Vabariigil täitumas 100 aastat eksistentsi!

Paunküla külaselts pidas aastavahetusepidu

Imekombel me ("musketärid" – Silvi, Hille, Liida) ikka veel elus, kuigi kõigil kolmel jookseb üheksas kümnend.

Silvi Mägi raugematu energia teigi teoks Paunküla külaseltsi koosviibimise 7. jaanuaril 2018.

Ta suutis korraldada imekauni näituse kohalike kunstnike tööd, paar esindajat küll manalamail: Maria Jõgi ja Erna Tammela kõrgetasemaliste vaipadega. Ja Ilmi Mansu portselanimaalid, Maarika Leesmenti uhke pärtikandiga

hõlmikseelik 18. sajandi Põltsamaa kihelkonnast ning puidust ja vildist seinakaunistus ja tema venna fantaasiarikkad puitkäänjalalad, kohvritäis nukke ja leidlikke mänguasju Aita Aalbokilt lisaks ta luulalimidele... Kõike ei jõua loetledagi!

Pidu algas Eesti hümniga ja uusaasta-tervistustega klaaside kõlinal. Silvi meenutas Vabadussõda ja kohalike sõjameeste, ka langenute nimesid. Tasub meelest pidada, et piir punaste rünnakutele Vabadus-

sõjas pandi meie lähimbruses – Jänelad, Voosel, Vetlas, Napul, Kautlas, Ardus. Mis oleks meist toona saanud ilma nende võitlejate? Venestatud ääremaa kommunistliku terrori ohvritega; tõestuseks sündmused 1940 – 1991. Kuid nüüd valmistume pidama taasvabanenud Eesti 100. aasta pidu!

Äsjaseid jõule meenusid verivorstid, piparkoogimäed ja hulga muud head-paremat, mille loojaks suures osas oli Paunküla Audente-

se spordibaasi haldjas Aita Avarsalu, kes peoruumid maitsekalt korraldas ... ja lõpuks ka koristas.

Lisaks väikeses sädeleva Annabel Vösa akordionimängule ja sporditrikkidele pani peole heatujulise krooni Paunküla seltsi patroon, seltsi loomisaegne vallavanem Andres Öis lustakate suupillilugudega.

Peo lõpul saatis kojuminejaid spontaanne musitseerimine.

Liida Selberg

Ametlikud teated

Kose Vallavalitsuse 09.01.2018 korraldusega nr 7 on vastu võetud ja suunatud avalikule väljapanekule Kolu külas, **Aaspõllu kinnistu detailplaneering**. Planeeringuala pindala ca 12 ha (katastritunnus 33701:002:0960). Detailplaneeringu avalik väljapanek toimub **15.02.2018 kuni 01.03.2018** Kose vallamajas (Hariduse tn 1, Kose alevik). Vastu võetud planeeringuga saab tutvuda Kose Vallavalitsuses kohapeal või internetis aadressil: www.kosevald.ee. Planeeringu eesmärgiks on Aaspõllu kinnistul Kose Vallavolikogu 24.09.2009 otsusega nr 240 kehtestatud „Aaspõllu kinnistu detailplaneering“ ehitusõiguse oluline suurendamine, tootmis- ja ärimaa kruntide moodustamine, olemasoleva tootmismaa sihtotstarbe osaline muutmine ärimaaks, tankla-teenindusjaama ehitusõiguse seadmine. Koostatud detailplaneering ei ole kehtiva üldplaneeringu põhilahendust muutev. Vastavalt Kose valla üldplaneeringule on planeeritava ala juhtfunktsiooniks tootmismaa/ärimaa segahoonestusala maa. Planeeringulahenduse realiseerimisel tekib 2 Tallinn-Tartu-Võru-Luhamaa riigimaantee kontakvööndis keskkonnanõuvalik äri- ja tootmishoonete piirkond ca 12 ha suurusel maa-alal. Arvamused, ettepanekud ja vastuväited esitada hiljemalt 01.03.2018 aadressil Kose Vallavalitsus, Hariduse tn 1, Kose alevik 75101 või e-posti aadressile vald@kose.ee

Väljaandmist korraldab: Läänetasandiku OÜ
Toimetaja: Anne-Mari Alver, 52 18 439
Kujundaja: Margus Leibak
Kaastöid ja reklaamisoove ootame aadressil:
koseteataja@gmail.com

„Meie kool oli väga kultuurilembene!”

Kose kool 95

Sügisel 2018 on Kose Gümnaasiumil ees väärikas juubel, kui vilistlaste kokkutulekuga tähistatakse Kose kooli 95 sünnipäeva.

Selle pidupäeva ootuses on iga kuu võimalik Kose Teatajast lugeda mõne kooli vilistlase meenutusi oma kooliajast. Jaanuari kuu artiklis meenutab kooliaega 45. lennu lõpetanud **Kaspar Karner**.

Millal ja kui kaua sa Kose Gümnaasiumis õppisid?

Kogu lapsepõlve elasin Kosel ja 1992 astusin veidi pelglikult 1. klassi. Esimesed kaks aastat oli meie klass Kose Lasteaia majas.

3. klassist algas tõsisem koolitee Kose Gümnaasiumi hoones, mis kestis gümnaasiumi lõpuni 2004. aastal, mil lõpetas 45. lend. Siinkohal tervitangi kõiki klassi- ja lennukaaslasid. Tere!

Millega sa kooliajal veel tegelesid?

Kooliajal laulsin tublisti Kose poistekooris, õppisin Kose Muusikakoolis. Mõnes sporditreenis käisin ka, kuni ka minul diagnoositi kannaluude hõrenemine, mis oli omal ajal arstide seas tuntud kui Kose Gümnaasiumi õpilasele väga omane tõbi. Gümnaasiumi ajal tegime natuke kooliraadiot, lugesime vahetunnis uudiseid ja mängisime muusikat. Koolilehte kirjutasin vist ka mõned jupid. Rahvatants, ÖOV, ELO, EMLSÜEPK KALEV, loodussõprade ring jne. Tuli ikkagi enamus asju ära proovida, mis koolil ja selle ümbruses pakkuda oli.

11. klassis hakkasime sõprade-ga bändi TABURET tegema. Siis oli tükiks ajaks põhjus pikad õhtud koolis veeta ja mitte õppetööle mõelda. Erilised tänud õp. Sepale

ja õp. Kruusele, kes usaldasid me kätte muusikaklassi ja kooli peaukse võtmed, et võisime oma äranägemise järgi kooli siseneda ja väljuda sealt kasvõi kell üks öösel nii, et kooli valvur rõõmsalt head und soovis ja järgmisel õhtul meid taas ootas.

Milliseid Kose koolis omandatud oskuseid, teadmisi või kogemusi hindad enim ja kuivõrd mõjutas Kose kool sinu edasist elukutsevalikut?

Eks iga oskus, mis koolis õpitud või õppimata jäänud, on elus abiks. Kas siis tunded, et oskad midagi hästi, või saad ühtäkki aru, mis õppimata jäi ja tuleb tagantjärele ise selgeks teha.

Kindlasti sai lihvitud suhtlemis- oskust ja julgust oma õigust taga nõuda ning mõni kolm nelja miinuse peale räägitud. Kindlasti oli Kose Gümnaasium meie ajal väga kultuurilembene kool, mis soosis vä-

ga igasuguse taidluse tegemist. Koorid ja tantsurühmad ja ükski koolipidu saanud toimuda ilma eeskavata. Enamus gümnaasiumiaegseid koolipidusi organiseerisime ise.

Eks see mulle meeldis ja hakkas külge ja pärast gümnaasiumi võis seda joont jätkata mõnusasti Viljandi Kultuuriakadeemias ja Otsa- koolis.

Kuhu sa tänaseks päevaks jõudnud oled ehk millega tegeled igapäevaselt?

Paar aastat pärast gümnaasiumi lõppu asusin tööle Eesti Raadios- se, millest nüüdseks on saanud Eesti Rahvusringhääling. Igapäeva- selt tegelen seal helirežissööri tööga.

Salvestan koore, orkestreid, ansambleid, etendusid ja teen üle- kandeid erinevatele ERRi pro- grammidele. Samuti vastutan ERRi raadiopoolse heliosakonna töö-

korralduse ja stuudiote toimimise eest.

Oman ka ettevõtet, mis tegeleb salvestuste ja helitehniliste teenus- tega ning annab võimaluse tegele- da meelepärasega ka väljaspool ERRi ja Eestit.

Kõik head asjad koos. Mulle meeldib organiseerida, muusika ka meeldib ja kui seda saad oma igapäevatoos rakendada, siis on oht, et enam polegi vahet, kas oled tööl, kodus või tegeled hobidega. Kogu aeg on vahva.

Mida sooviksid Kose kooli praegustele õpilastele?

Soovin kõigile õpetajatele ja vilistlastele palju jaksu ja rõõmu edaspidisekski. Praegustele õpi- lastele aga soovin julget pealehak- kamist ning osavõtlikkust kooli elu põnevaks muutmisel. Ise tehes on rõõmu tunduvalt rohkem!

Katrin Taniste

Kadri Põlm

Habajal toimus vahva õuepidu

11. jaanuaril kogunes Habaja küla rahvas oma jõulukuuskedega Noortekeskuse kõrvale põlluveerde, et kuuskedest üks võimas lõke teha.

Õhtu oli külm, üks külmemaid selles jaanuaris. Soojenduseks lasi noorteuht Leelo Pöder – keda üksiti tuleb kiita nii vahva idee kui ka energilise õhtujuhtimise eest! – rõõmsat diskomuusikat. Tantsima hakkasid vist küll kõik osalejad ja tänu sellele oli kohe märksa soojem.

Ürituseks valmistumine algas varakult – Habaja ja Harmi noored küpsetasid selleks puhuks suure hulga maitsvaid piparkooke. Naiskodukaitsjad pakkusid piparkookide kõrvale kuuma teed.

Toreda õuepeo korraldasid Habaja külaselts ning Habaja Noortekeskus.

Kuuselõke süttis kiiresti ning lõkkevalgus tuletas meelde, et juba oleme jõudnud sennamaani, kus päevad kukesammukese jagu pikemaks muutuvad.

Anne-Mari Alver

KOSE LASTEAED PÄEVALILL TÄHISTAB EV 100 JA LASTEAIA PEAMAJA 40. SÜNNIPÄEVA 22. VEEBRUARIL KELL 10.00 AKTUSEGA KOSE KULTUURIKESKUSE SUURES SAALIS

Pärast seda on kõik sõbrad külla oodatud lasteaia peamajja (Pikk 30).

Avatud näitused "Vana aja asjad" ja "Minu kodu, lasteaed ja Eesti."

Vanavanemate päeval kirjutasime üles vanaemade-vanaisade elutarkusi ja mõtteid. Kogume nüüd sõprade koostatud mõtteri, elutarkusi ja lugusid lasteaiast. Neid ootame e-posti aadressile info@kosela.ee või tuua paberil lasteaeda kaasa.

Palun anna oma tulekust teada e-posti aadressile info@kosela.ee või telefoni teel 6036170.

Toreda kohtumiseni

Sõbrad PäevaLilled

Oru noored õpetasid Kallaveres malet

Ajalooline maleõppe kursus toimus 16. jaanuaril Kallavere Kesk- koolis. Oru Põhikoolis on male- õpe valikkursus ja paremad õpi- lased olid oma teadmisi jagamas.

Algselt tutvusime reeglitega meie õpilaste juhendamisel ja 18 Kallavere õpilast mängisid siis hil- jem ka Oru noormeeste vastu sim- ultaanil. Tõele au andes, kõik siiski polnud päris algajad, aga seda põnevam oli.

Oli tore päev ja osalised ise mõ- lemalt poolt väga rahul. Tulevikus võib oodata ka ühist maleturniiri.

Tublid maleõpetajad olid Ma- rek Kelder ja Henri Konnimois 7. klassist ning Gabriel Mark Valdma ja Riggo Saggor 9. klassist.

Jaan Urgas
Oru Põhikooli male- ja matemaatikaõpetaja

TÄNUAVALDUS

Täna südamest Kose Lasteaia PäevaLilli lapsi ja töötajaid vanava- nematele korraldatud ürituse eest. Kontsert, kus esinesid kõik las- teaia rühmad, oli väga meeli liigutav ja soe. On hea teada, et laste- lastega tegelevad südamlilikud ja sõbralikud oma ala suurepäraselt valdavad inimesed.

Kuigi tänased vanavanemad on enamuses töö käivad, püüame siiski igati osaleda oma lastelaste elus- pannkooke küpsetades, une- jutte lugedes, nende rõõme ja muresid kuulates, neid julgustades ja toetades. Oli väga hea kuulata, et ka teie koos lastega hindate meie panust.

Soovin edaspidiseks palju rõõme meie lastelaste kasvatamisel!

Tänuga,

Henri vanaema

Lasteaer Tiiu Lambur aitas Kosel Naiskodukaitse jaoskonda luua

Tiiu Lambur on üks Naiskodukaitse Kose jaoskonna staažikamaid liikmeid. Veelgi enam – ta on ka üks jaoskonna loojatest.

Tiiu, miks sa Naiskodukaitsega liituisid?

Sellele vastamiseks tuleb ajas palju tagasi minna, minu lapsepõlve. Oma väärtused sain kaasa kodust ja usun siamaani, et lastetuba määrab inimese elus väga palju.

Minu vanaisa oli olnud sõjaväes ja käinud Vene-Jaapani sõjas. Minu tädi, isast viis aastat vanem, oli naiskodukaitse. Meie kodus lauldi palju isamaalisi laule, oli tugev seltielu.

Teise maailmasõja järel küllalt ohtlik olukord...?

Oli. 1944. -l olime perega Eestist lahkumas, ent kujunes teisiti. Üks uusmaasaaja oli meie peale koputanud, isa põgenes metsa ja jäi sinna terveks aastaks. Ema võttis kaasa oma kaks last ja kaks kohvritäit asju ning lahkus meie ilusast kodust, et varjuda väikesesse metsatallu. Olin siis neljane. Vend käis siis juba koolis, ema töötas põllul.

Kas siis jäeti teid rahule?

Loomulikult mitte. Olid haaranud, toimusid läbiotsimised. Isegi ööpott otsiti läbi! Meie juurest keldrist leiti ükskord üks noor poiss, kes oli metsavend ja vahepeal varjas end meie juures. Tema võeti kaasa ja meie ema ka... Kui ema ülekuulamiselt tagasi tuli, värisid tal käed nii, et ta valas tooitäre suhkrut teetassi...

1946. aastal anti teada, et kui metsavannad välja tulevad, siis neid ei karistata. Isa tuligi välja ja sai dokumendid. Läksime miilitsast turule ja kohe leidis keegi,

kes tormas kaebama... Miilitsad tulidki, aga õnneks olid isal kõik paberid juba veerand tundi korras olnud.

Nõukogude ajal õppis Tiiu lastearstiks. Pärast ülikooli lõppu tuli ta suunamise järel Kosele ning jäi siia pensionieani. Tema hoole all on sirgunud hulk siitkandi-inimesi, samuti nende lapsi ja lapselapsi. On peresid, kus Tiiu tunneb viit põlvkonda.

Kui üheksakümnendatel saabus uus vabanemisaeg, teadis Tiiu kindlalt – tema tee viib Naiskodukaitse.

Kuidas Kose jaoskond alguse sai?

„2001. aastal korraldas Harju maleva toonane pealik Andres Sika naistepäeval vastuvõtu maleva naisperele. Selle ürituse käigus soovitas Rita Loel Toomas Kutsarile, et too võiks söögitegemise, esmaabi jmt peale naisi appi võtta. Peatselt pandigi üles kuulutus: „Naiskodukaitse taasloomine Kosel 05.07.2001 malevkonna ruumides“. Kuna tundsin Toomast juba varasemast ajast, samuti kaitseliitlasi Madis Kellot, Rein ja Lembit Naela, oli minu vastus kutsele lihtne: „Milles küsimus? Teeme ära!“

Kuna aga tol korras oli kohal liiga vähe naisi, saatsime spetsiaalselt meie pärast kohale tulnud Rita Loeli Paldiskisse tagasi ning lubasime järgmiseks koosolekuks parema eeltöö teha ja rohkem osalisi leida. Seda me ka tegime ning Kose jaoskond sai loodud.

16.12.2001 toimus Männikul meie ametlik liikmeks vastuvõtt ja

liikmepiletid saime kätte 26.01.2002.“

Tiiust sai aktiivne ja tark naiskodukaitse, kes oli pidevalt valmis teistega jagama. Tema tunnustuste ja autasude loetelu on väga pikk – pea igasse tegutsemisaastasse midagi. Kui Kosel oli NKK 90 näitus, olid seal väljas ka Tiiu Lamburi aumärgid.

Väga põneva väljakutsena meenutab Tiiu instruktorikursust Kaitseliidu Koolis ning soovib naiskodukaitsetel see võimalusel läbi teha.

Aastad on läinud, ent Tiiu püsib kindlalt Naiskodukaitse ridades, alles kohal praktiliselt kõigil suurematel ja väiksematel üritustel.

Kuidas sa jaksad?

Olen enese jaoks põhjalikult läbi mõelnud, mida ja kui palju ma teha jaksan ja kuidas saan Naiskodukaitse jaoks parimal moel kasulik olla. Ja otsustanud – kuni mul on vastav figuur ja terved jalad, käin ma üritustel, mis eeldavad mundri kandmist. Ning kuni hääl kannab, laulan ma isamaalisi laule.

Tiiu näitab uhkusega fotosid oma tegevusest Naiskodukaitse. Küll laskub ta kõiega korrumaja seina mööda, küll tegutseb arstipunktides või esindusüritustel. 2014. aasta maakaitsepäeva paraadi pilti näitab erilise uhkusega – Rakvere keskvaljakul oli ta pidanud nõukogude koolilapsena punastel tähtpäevadel seisma ja külmetama, vabas Eestis aga marssis uhkena koos teiste naiskodukaitsetega üle väljaku.

Kuidas hindad Naiskodukaitse arengut ja muutusi?

On asju, mis on suurepärased, näiteks väljaõpe. On asju, mis on minu jaoks liiga keerulised – näiteks see, et suhtlemine on kolunud väga paljus veebi. See tähendab, et nooremad jaoskonnaliikmed peavad mind kursis hoidma, mida meilides, Facebookis ja veebidokumentides jagatakse-räägitakse. Omal poolt aga saan noorematele kasulik olla sellega, et ma tunnen Naiskodukaitset ja Kaitseliitu hästi ning saan erinevates korraldusküsimustes nõu anda ja toetada.

Mul on hea meel, et mu poeg on olnud üle poole oma elust kaitsevaelane. Pojapoeg alustab noorkotka- ja pojatütar kodutütreteekonda. On tore, et töö noortega on meie prioriteetide hulgas. Olen abiks nõu ja jõuga.

Anne-Mari Alver

Saame kokku 25. veebruaril!

Eesti riik saab 100 aastaseks ja meil kõigil on põhjust õnnitleda üksteist ja iseennast sel puhul. On põhjust olla tänulikud neile, kelle tarkus ja pühendumus meid tänasesse päeva on toonud.

On põhjust rõõmustada, et me arvult väike rahvas suutis raskete aegade kiuste püsima jääda, et oskasime oma keelt ja kultuuri hoida. See kõigil annab põhjust uhke olla, pidu pidada, suured ja väikesed saalid ilu ja rõõmuga täita. Üks võimalus sest kõigest osa saada oleks head inimesed kokku kutsuda ja 25. veebruaril oma väike kodune või kodukoha laulupidu teha – kingituseks Eestile.

Usun, et just üheskoos laulmine oli karskusseltside, hoiu-laenu ühistute jms loomise ning tegevuse kõrval üks neid olulisi allikaid, mis kasvatas rahvuse kokkukuuluvuse tunnet ja õpetas nii üksteist kuulama kui ka võtma eestvedamisega kaasnevat vastutust. Tänu ühistegevuse kogemusele kasvasid valmisolek luua oma riik ja kindlus selle juhtimisega hakkama saada. Oma kultuuri hoides püsime koos ja vajadus ühte hoida pole 100 aastaga sugugi kadunud. Kooslaulmine on nagu salakeel, mis aitab meil selles üleilmastavas tõblemises kestma jääda.

Kindlasti pole mõtet vastanduda nn masina-muusikale, kuid selle kõrval peab elus püsima oskus ja tahtmine ise viisijupp üles võtta ja sõprade abiga lugu lõpuni laulda. Meeli liigutav laulmise pidu peab olema vaba iga-sugusest sunnist või „kinnitatud“ repertuaarist, abiks võiksid olla eestvedajate ja kokkutulnute poolt varutud salmikud-laulikud. Sõltub kokkutulnute arvust, mitu korda igaüks viisiotsa üles saab võtta; minu lood oleksid näiteks: „Jää vabaks, Eesti meri“, „Mu meelen kuldne kodukotus...“, „Meripidu“, „Maid ja rahvaid maha jättes...“, „Laev tõstis purjed üles...“, „Uhti, uhti uhkesti“, „Rohelised niidud“ ja midagi Valgrelt.

Kindlasti peaksid kodusest kooslaulmisest osa saama lapsed ja noored ning neilgi olgu võimalus omi viise kooslaulmiseks pakkuda. Tore oleks sel päeval kōlanud lood kokku koguda ja üks EV100 lauluraamat trükkida – kui eestvedajatel on tahtmist oma koduse laulmise peo muljeid jagada, siis minuga saab ühendust tel. 5158724. Moraalselt saab kingituse mõtet toetada aadressil: <https://www.ev100.ee/et/laulmise-pidu>

Eesti ja Eestii piiride taga erinevais paigus, aga ühel päeval sõprade-sugulaste seltsis üheskoos laulmine oleks ilus kingitus esivanematele selle kauni kombe ja meie riigi eest.

Valter Parve
TÜ Pärnu kolledži lektor

Toompeale lippu heiskama!

Eesti Vabariigi 100. sünnipäeva hommikul on kõik oodatud Toompeale Kubernerit aeda pidulikule riigilippu heiskamise tseremooniale. Lipp heiskatakse hünni saatel kell 7.33.

Kõne peavad Riigikogu esimees Eiki Nestor ja Tallinna Reaalkooli abiturient Mathias Kübar. Õnnistussõnad ütleb Eesti Evangeelse Luterliku Kiriku (EELK) peapiiskop Urmas Viilma. Eesti iseseisvusmanifesti loeb ette Riigikogu liige Ain Lutsepp. Esinevad Eesti Meestelaulu Selts ning Poliitsei- ja Piirivalveorkester.

Pärast tseremooniat saavad kõik koos rahvamuusikute ja -tantsijatega meelde tuletada ja kaasa tantsida meile nii tuttavaid rahvatantse. Alustame koos Eesti riigi 100. sünnipäeva!

EV100 PUHUL LIPUD UUEKS!

Flagmore

lipumasti pikkus	lipu mõõtmed	ERIPAKKUMINE	lipumasti pikkus	viir/vimpel	ERIPAKKUMINE
6-7 m	105 x 165 cm	30,00 22,50	6-7 m	2 m	20,00 15,00
8 m	125 x 196 cm	35,00 26,25	8-9 m	3 m	25,00 18,75
9 m	150 x 236 cm	45,00 33,75	10 m	4 m	35,00 26,25
10 m	165 x 258 cm	60,00 45,00	12 m	5 m	50,00 37,50
12 m	200 x 314 cm	65,00 48,75			

Kontakt: [Asume Kolu](mailto:Asume.Kolu@kose.ee) külas Kose vallas

Tel. 6036 026, info.ee@flagmore.com

Ingrid Kuusk Kose Raamatukogust soovitab:

Veera Saar „Ukuaru“
„Ukuaru“ seondub esmalt filmiga, kus mängisid peaosil Elle Kull ja Lembit Ulfsak, kuid romaan on kaheosaline ja mõlema osa vahel on seos-soovitan seepärast raamatut lugeda.

Raamatus on lugu eesti naistest, nende valikutest või nende puudumisest, armastusest, suhetest ja loodusest.

Romaani esimene osa on vaesest metsatöölise tütrest Minnast, tema unistusest kergemast elust linnas, kuid tegelikkuses peab ta isaga metsatöödel kaasas käima. Ema on pühendunud poja-le, tütre unistused on teisejärgulised. Minna lootused paremale elujärjele täituksid, kui ta abielluks rikka taluperemehega, kuid ta süda hoiab Aksli, vaese metsavahi poja poole, kes on pillimees ja pigem luuser.

Minna alustab oma koduloomist praktiliselt nullist koos eba-praktilise mehega. Minna ja Aksli suhteid iseloomustab kõige paremini lugu allikast. Ukuaru metsas on salapärase allikast. Kui sinna allikasse vaadata, siis näeb, mida vaataja on oma elus valisti teinud.

Elu edeneb, sünnivad lapsed, on saamatuvõitu, kuid armastatud mees, kuid see kõik katkeb, kui saabud teade, et Aksel on tapetud. Minna elu kaotab mõtte, ta annab alla. Kui masendus kõige suurem, näeb Minna unes oma kallist meest, kes ütleb talle: „Säh! Siin on Sulle haod, küta lastele tuba soojaks ja ära ulu!“. Minna tõuseb jalule ja hakkab taas tegutsema.

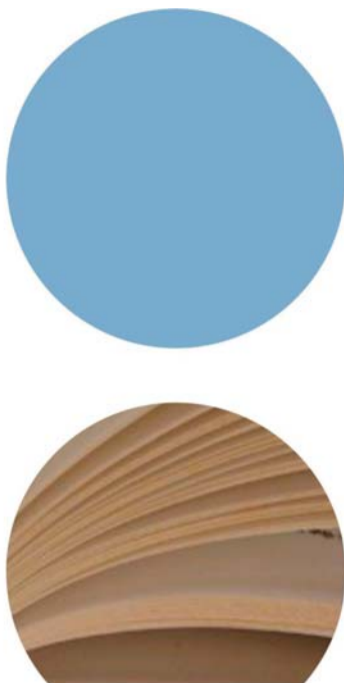
Romaani teine osa on ühe teise naise lugu. Kaili, õpetajast üksik-ema palavalt armastatud tütar, satub oma mehega Ukuarule. Naise noorpõlve armastus on Ukuaru Minna kasulaps Heino, lisaks tekiavad tal tunded Minna poja Ennu vastu. Kaili peab otsustama, kelle poole ta süda kutsub.

Oluline osa on ka selles osas loodusel – Kaili igatseb, et saaks istutada oma metsa, mis kestaks inimpõlvi.

EESTI VABARIK

SOOVITUST RAAMATUKOGUHOIDJALT

Lõpetuseks Minna mõte: „Igaüks peab otsima ja leidma Ukuaru“

Romaanid, mida ühendab võitlus vaba Eesti eest:

Kalju Rahu „Isamaa eest“

Romaani keskne kuju on allohviter Jüri Kaaru, kellele vastandub negatiivne Boris Mardu, neid ühendab kiindumus Linda vastu. Vabadussõda jääb teoses küll tahaplaanile, rohkem tähelepanu tege-laste saatusel.

August Gailiti „Isade maa“

Gailiti romaan kujutab Vabadussõda kui seiklusterohket retket, kus olulisel kohal anekdootlikud juhtumised ja vedamised. Teoses on palju gailitlikult värvikalt ja küllusliku keelekasutusega tüüpe.

Albert Kivikas

„Nimed marmortahvilil“

Raamat, kus Vabadussõja lahingutegevus on edasi antud üksikasjalikult. Romaan pälvis riigivanema auhinna. Nõukogude okupatsiooni ajal oli teos keelatud ja omandas kultuurraamatu maine.

2002. valmis raamatust film.

Liia Oll Kose Raamatukogust soovitab

Albert Uustulnd „Tuulte tallermaa“ on 5-osaline romaanisari, mis ilmus aastatel 1985-1999.

Tuulisel õhtul jõuab inimehja Sarviku saare randa paat Taavi ja tema lapseootel nooriku Eevaga. On talude päriks ostmise aeg, Taavi vend Peeter on naabersaarel Arukal taluperemees ja enesele uue tare üles ehitatud. Taavigi ei taha enam vabadikuks jääda ja kiirustab oma elupaiga sisseadmisega. Sarviku saar saab Taavile, muutudes mõisahärra tahtel Oldreks. Koos asutakse üles ehitama oma elu ja oma talu. Pere kasvab, tööd tuleb teha palju ja kerge see pole, kuid aastatega muutub saar omaks kõigile pereliikmetele ja talu rikkaks. Aga Eeva näeb, et Oldre toetab tugevasti Taavi turjale, vajutab õlad kühmu ning painutab pea rinnale.

„Tuulte tallermaad“ on nime-tatud rannarahva suurromaaniks ja seda ta ka on. Romaan ilmus viie raamatuna, neist kolmas ja neljas raamat 2-osalisena. Tegevus toimub mitme aastakümne jooksul väikestel saartel. Uus-

tulnd kujutab mitme põlvkonna rööme ja muresid, töid ja pidulikumaid päevi. Raamatuid on hea lugeda, nad on ladusalt kirjutatud. On loodusekirjeldusi ja tegelaste mõtteid, omavahelisi suhteid ja vahel ka vimmakiskumist, mahlakaid ütlemisi ja sooja huumorit. Ka väikesaared ei jää ajaloo-sünd-mustest puutumata, aga Oldre uhkus ei kao. Kui vahepeal kolivad noored linna õppima ja tööle, osad pääsevad Rootsi pagulusse, siis raamatu viimases osas naaseb Taavi pojapoeg Oldrele ja jätkab seal vanaisa elutööd, ehkki on juba nõukogude aeg.

Soovitan veel:

Viiu Härmi „Duubel kaks“, 2000

Luuletaja Viiu Härmi esimene romaan jutustab äsja keskkooli lõpetanud Leenast, kes veedab suve kodust eemal filmivõtetel. Viiu Härmi tunneb väga hästi teemat, millest kirjutab, kuna ta on õppinud näitlejaks ning mänginud ise kolmes filmis. Hästi luuleline romaan, kust ei puudu südamekikkus, värvikad tegelased ning esimene armastus, ka nukurust on omajagu.

Viivi Luik,

Seitsmes rahukevad, 1985

Raamat räägib elust maal 50ndate aastate algusest 5-aastase tüdruku silmade läbi. Tüdruk elab koos ema, vanaema ja onuga. Isa käib vahel harva. Laps oskab lugeda, aga ei saa alati loetust aru. Ka täiskasvanute juttudega on nii, et tihti räägivad nad üht, aga mõtlevad ja teevad hoopis teist. Väga nauditav lugemine.

Kihnu Virve 90.juubeli puhul soovitan teha või uuendada tutvust Tiina Laanemi 2009.aastal kirja pandud elulooraamatuga „Kihnu Virve. Nagu linnuke oksal“.

Värvikatest lugudest Virvel puudu ei tule. Raamatus jutustab ta Kihnumaast, oma noorusest ja merest. Sellest, kuidas ta oma teise poole Jaaniga kokku sai ja kokku jäi. Sellest, kuidas sünnivad tema laulud (esimese laulu lõi Virve 14-aastaselt) ja Järsu-mäe pereansamblist. Juttu tuleb

ka tema legendaarsest langevarjuhüppest.

Tiina Laanem: „Virve on kindel, et mingit ootamatut õnne ega vedamisi pole looja tema eluteele plaaninud. Saatuse pole hellitanud. Pigem vastupidi. Seda enam tekitab imetlust, kui palju eluröömu temas leidub.“

Piret Täht Kose-Uuemõisa Raamatukogust soovitab:

Eeva Park on prosaist ja luuletaja. Eestis on Park tuntud pigem romaanikirjanikuna – tema põnevik „Lõks lõpmatuses“ (2003) on viimase kümnendi eesti proosas erilisel kohal, kuna kirjeldab otsekoheselt kaasaegse Eesti ja Euroopa sotsiaalseid probleeme.

Inimkauplejate küüsi langenud neiu võitlus oma elu ja väärikuse nimel püstitab terava küsimuse: mida üldse tähendab olla inimene?

Pargi luuletused räägivad sageli väikeste lugude, mida on kerge haarata, kuid mis ei jää pinnaliseks ning suudavad hoolimata väljenduslikust lihtsusest manada esile kaas kangastuliku pildi või sümbolise tähenduse – või mõlemat korraga.

Pargi luule on ühelt poolt isiklik, ajuti lausa meeleline, kuid samas viimistletud, kaine, mõnikord leebelt irooniline, oma meelelisust kõrvalt jälgiv. Pargi kihlises luules on nii loodust kui ühiskonda, nii sisseelamist kui vaatleja distantsi.

Ma magasin su soojas kaisus kogu talve nüüd on me puudutus kui elav tuli ja linnad hõõguvad

ja padi sütekuhi

on suvi suvi suvi

Tuul lõhnast joobund sügavrohelises loog heinamaal

kuul kuldne jume

täis sirtsulaulu öö ja varahommikul

käib päike mööda tube

Ja korraga ma ootan sügistorme

mil rajuhoo viib kaasa pehkind tüvi

jäikkülm on öö

taas olen sinu süles

viib kaisutus meid taliharjast üle

ja taas on

suvi suvi suvi.

Kogust „Mörkjast tuul“, 1983

Alma Teder „Elu õpilane“

Romaanis kujutab autor Kehra mõisast noorpõlves saadud muljetele tuginedes mõisatöölise viletsat elu 20. sajandi esimestel kümnenditel, mille algusosa näitab masendavais värvides naturalistliku fotograafilisusega mõisatöölise elu XX sajandi esimestel kümnenditel, peategelaseks isatu ja ema poolt vaevu sallitud tütar, kelle eluvõitlused II köites jätkuvad tööpuudusest ahistatud linnas.

Ira Lember, „Päevalilled“ ja „Katriina portree“.

Ajaloolise romaani „Päevalilled“ tegevus algab 1913.a., mil Tallinna ümbruskonda hakati rajama Peterburi kaitsmiseks merekindlusi ning rannakaitsepatareide ehitamiseks toodi Tallinna tsaaririigi väljaõppinud meistreid.

Peategelane Katriina abiellub ukrainlasest inseneriga ning sõidab peagi oma mehe vanemate mõisa, küllusemaale Krimmi. Algab I maailmasõda, siis kodu-sõda... Krimmi vallutavad nii Briti kui ka Prantsuse väed, valgekaartlased ja punaväed.

Küllusemaast jääb lõpuks järele hädaorg nälja ja epideemiatega. Valgusekiirena tunnelis terendab ees võimalus naasta Eestisse, sest vahepeal on välja kuulutatud Eesti Vabariik.

„Katriina portree“.

Peategelasest Katriinast on saanud edukas äridaam, kellele kuulub Tallinna üks moodsamaid kübarasalonge ja kõrgema seltskonna üks on end talle juba paotanud... Ent kas teeb see teda õnnelikuks?

Mineviku süngus on jäänud punase Venemaa okstraadist piiri taha, Katriina püüab seda unustada, ning pühenduda oma perekonnale.

Elu keerdkäigud ent manavad minevikuarjude taas esile. Kas jätkub Katriinal jõudu üle varjude hüpata?

Värvikast kõrvaltegelaste galleriist, kellest kõigil oma huvitav lugu, lisab igaüks mõne pintsli tõmbe ka Katriina elu portreele.

TULE TUTVU KAITSELIIDU JA NAISKODUKAITSEGA!

24. veebruaril kell 12 toimub Ardu Kooli ees kohtumine kaitseliitlaste ja naiskodukaitsjatega. Teeme ja sööme talvistes välitingimustes pannkooke ning tutvume Kaitseliidu tehnika ja relvadega. Oodatud on kõik – pere noorimast pere vanimateni!

Korraldavad ja toetavad:

Kose Vallavalitsus

Ardu kool

Kaitseliidu Kose malevkond

Naiskodukaitses Kose jaoskond

Iseseisvuspäeva sündmused Kosel

24. veebruaril 2018

10.00 mälestushetk Vabadussõja ausamba juures

Kose kalmistul

11.00 kontsert-palvus Kose Püha Nikolause kirikus.

Laulavad Kose valla koorid

Kose Kultuurikeskuses:

16.30 kunsti- ja käsitöönäituse

„Eesti Vabariik 100“ avamine

17.00 Kontsertaktus

Järgneb volikogu esimehe ja vallavanema vastuvõtt ning tantsuõhtu ansambliga „Vanaviisi“

Kadri Põlm

Ajalooline leid: Harmi kodutütarde päevik

Harmi Kodutütarde ja Noorte Kotkaste rühmal oli jaanuarikuistel koostel ohtvalt uudistamist. Lisaks plaanitud meditsiiniõppusele sai tutvust teha ka ajaloolise leiuga Harmi koolist – ennesõjaeagse kodutütarde rühmaraamatuga.

Noortejuht Leelo Pöder märkis, et tema andmetel pidas päevikut toonane kodutütar Stella Noode, keda me praegu tunneme kirjanikuna. Harmi kodutütarde juht oli pr. Kannike. Päevikut on peetud okupatsioonivägede sissetungini.

Toreda juhuse tõttu leiti päevaraamat just noortele olulise tähtpäeva eel: 19. jaanuaril sai Kaitseliidu noorteorganisatsioon Kodutütred 86aastaseks.

Anne-Mari Alver

Julia-Maria Linna

Vahva reisiõhtu: rändamine lastega

Harmis peetud tore vestlusõhtu tõi kokku rännuhuvilised lastega pered. Suured ajasid juttu, lapsed meisterdasid ja tekitasid mürafooni.

Ilmselt on paljud lapsevanemad olnud küsimuse ees, kuidas oma lapsi inspireerida avastama, õppima ja katsetama. Nii on see ka igapäevaselt MTÜ Loodusmaa retkejuhitide pere- ja tööelus, seega võttis kaks peret nõuks katsetada lastekasvatuse meetodina seiklemist.

Selle seikluse ühiseks nimetuseks oli „Linda” ehk juba kogemustega karavanauto, mis läbis oktoobrist detsembrini kokku 10200 km ehk Nordkapit (Norra) Kreetani (Kreeka). Linda seltsilisteks oli kaks perekonda – Kõue küla kandis elavad Karid (4- ja 6-aastaste poegadega 10 päeva) ning Männisalud (2- ja 4-aastaste lastega ning koeraga 40 päeva), kes omal nahal lastega rändamise läbi otsustasid proovida.

Mõlema pere reisi mõte tekkis tegelikult ihalusest murda väikelaste pereelu rutiini ning katsetada, kuidas pereelu ratastel 4-ruutmeetris toas tundub – milline on eelarve, rutiin, ohud, mured ja rõõmud. Olles tagasi kodus, tekkis järjekordne idee jagada seda kõike ka teiste huviliste ja sarnase kogemuse läbi teinutega.

Niisiis kohtuti 18. jaanuaril hubases Harmi õpipoa ning kohale tuli umbes veerandsada täiskasvanut, lisaks umbes samapalju lapsi, kes kõrvaltoas meisterdasid või vestlusringis noortele peredele tuttavat mürafooni tekitasid.

Nii korraldajatele kui ka külalistele jättis toimunud vestlusõhtu äärmiselt sooja tunde. Eelkõige seetõttu, et tunnetada võis ühiseid huvisid ja väärtusi, mis kogukonna ühendamises olulist rolli mängivad.

Helen Kari

Tuhala Ajaloo- ja Kunstikamber on ilusaid üllatusi täis ning põnevaid ideid vallaelu rikastamiseks leidub seal palju.

Müüriäärel hoitakse Tuhala kohapärimust

Arhivaar Margit Miller kohtus oma praeguse koduga esimest korda siis, kui oli algklassilaps. Kiili koolilapsed viidi kolhoosibussiga ümbruskonda avastama ning omapärane ja võimas maja jäi Margitile meelde.

Aastad läksid. Kolmteist aastat tagasi sai Tuhalas asuv Müüriääre nimeline majavaldu Margiti koduks. Enne, kui sinna tekkisid hubased ruumid, tuli perenaisel välja visata lademetes kaup sõnnikut, sest kaunis maja oli vahepeal olnud kasutusel laudana.

Praegu asub seal lisaks kodule ka Tuhala Ajaloo- ja Kunstikamber MTÜ, mis korraldab põnevaid üritusi, kuhu tulla nii koduvallast kui ka kaugemalt.

Paljusid huvitavaid ettevõtmisi veab Margit koos oma kunstnikust õe Heidi Sologa, kes juhib ettevõtet Maagilise Reklamaidaini Koda Magic Design OÜ.

Käsitöö on au sees

Eelmisel aastal toimunud puulusikate voolimise võistlus sai alguse just Tuhala Ajaloo- ja Kunstikambri algatusest. Kokku tuli üle Eesti 84 tööd, noorim osaleja oli kümne, vanim 84aastane. Kose valla kunstnik Jüri Matvei tõi koju võidu kõige modernsema puulusika voolimise eest.

Margit Miller meenutab, et ta oli isegi üllatunud, et võistlus nii laia vastukaja leidis. „Ilkka on nii, et kui räägitakse käsitööst, siis see on tavaliselt traditsiooniline naiste käsitöö. Aga ka puutöö on väga põnev ja võimalusterohke ning pakub tegemisrõõmu nii meestele kui naistele, samuti nii noortele kui ka vanadele.”

Kose valla eripreemia sai Toivo Ernitsa arhiline lusikas „Supilont-rus”. Kose vallavanem Merle Pusaku sõnul oli see kõige kasutata-

Margit Miller

vam ja käepärasem puulusikas.

Ka sel aastal on tulemas uus suur puutöökonkurss – seekord oodatakse hindamisele isetehtud küüpe.

Siinkirjutaja tunnustab ausalt, et sellist sõna kuuleb ta esimest korda. Asi ise on aga igati tuttav – tegemist on lükandkaanega pinaliga.

Heidi Solo märgib, et selliste puudist esemete tegemine nagu lusikas või küüp ei nõua kallist erivarustust ega materjali hankimist. Noa suudab enesele iga huviline soetada ning tükike puud leitakse ka kerge vaevaga.

Heidi ise on puutöökonkustiga väga hästi kursis, sest ta õpetab seda ka Kopli Ametikoolis. Õppimine ja õpetamine on mõlemale öele hingelähedased teemad. Koos asuti Kehtnas rahvarõivakursustel õppima, tekstiilihuvi aga viis Margiti Kopli Ametikooli, et vajalikud kangad ise valmis kududa.

18. veebruaril ootavad Margit Miller ja Heidi Solo huvilisi Tuha-

Heidi Solo

lasse pastlapäevale. Loo tegemise ajal oli kursusel veel paar vaba kohta! Iga osaleja saab meisterdada endale ainulaadse pastlapaari.

Fotokonkurss

„Kose maastikud”

Eelmise aasta augustis kuulutas Tuhala Ajaloo- ja Kunstikamber välja fotokonkursi „Kose maastikud”, mis kestab praegugi.

Margit põhjendab, et pikk aeg sai valitud seepärast, et fotodele püüda Kose maastike ainulaadset ilu erinevatel aastaaegadel. Konkursil osalevad temaatilised fotod Kose valla loodusest, loodusobjektidest (allikad, järved, jõed, ojad, metsad, puud, mäed, kivid, sood, rabad jne), ilmastikust jne. Kõik konkursile esitatud fotod peavad olema jäädvustatud Kose valla territooriumil. Aega pilte teha on veel 15. maini ning iga konkursil osaleja saab esitada ühe foto.

Konkursil osalevatest fotodest avatakse 21. juunil Tuhalas ilus näi-

tus ning parimad tööd saavad ka auhinna. Eripreemia on välja pannud Kõue Mõis ja MRK Magic Design.

lidne nõiavald

Tuhala pärimused on täis nõidu ja nõiduslikke ettevõtmisi. Üks tuntuimaid turismiobjekte selles kandis on Nõiakaev, kus nõiad kevadise suurvee aegu vihtlemas käinud. Siis „keeb kaev üle” ning seda sõidetakse vaatama lähedalt ja kaugelt. Tõusuallikas nimetati aastal 2012 Eesti imeks.

Nõiakaev ümber on karstiaala, mille kohta samuti räägitakse mitmeid legende. Tuhalas on 11 muistset asulakohta, 3 väikseloolulist kultusekivi, 3 kivikalmet, 4 hiekohta ning inimasustus on sealkandis olnud juba 3000 aastat.

Tuhala rahvapärane nimi oli Nõiavald. Eelmise aasta juunis toimus Tuhalas ka igati pärimusevääriline üritus – Tuhala nõiala, kus kohtusid esoteerikud, nõustajad, temaatilise kauba müüjad ja lihtsalt teemast huvitatud inimesed. Nõiduslik päev tõi kohale paar tuhat inimest.

Margit Miller usub, et nõiala saab toimuma ka eeloleval suvel, täpsest päevast saab rääkida kevadepoole. Ilusat ja elutervet maagilisust on ka Margiti ja Heidi loomingu, nende tehtud ehetes ja helkurites...

Pere kõige nõiduslikum liige on aga Carmen Kass, keskmise nimemega Südaöö – tõeliselt maagiline süsimust kiisu. Pärit, muide, loomade varjupaigast, kus musti kasse vahetevahel tasuta jagatakse. Sest neil olla meie kummalises maailmas kõige keerulisem kodu leida...

Anne-Mari Alver

Kose Kunsti ja Käsitöö Seltsi näitus „Tehtud südamesoojusega”

Eesti Käsitöö Maja rahvakunstigaleriis 23.01.-12.02.2018

Eesti Käsitöö Maja rahvakunstigaleriis avati 23. jaanuaril Kose Kunsti ja Käsitöö Seltsi näitus „Tehtud südamesoojusega”, mis on pühendatud seltsi 5. sünnipäevale ja Euroopa kultuuripärandi aastale.

Näitusel on väljas erinevates tehnikates tööd: tekstiil, kudumid, heegeltööd, kirivööd, vaibad, lapitehnikatööd, ehtekarbid, keraamika jpm.

Igasse töösse jätab tegija killukese armastust ja südamesoojust, seepärast ongi igal käsitööl kordumatu energia-laeng ja emotsionaalne aura, mis võlub iga vaatajat isemoodi. Näituse pealkiri sai töid iseloomustav ehk „Tehtud südamesoojusega”.

Näituse avamisel oli heameel tõdeda, et koostöö Eesti Rahvakunsti ja Kä-

EESTI KULTUURKAPITAL

sitöö Liiduga on aasta-aastalt suurenenud, tänasõnu oli edasi andmas Käsitööliidu esinaine Liina Veskimägi-Ilviste.

Täname näituse korraldajaid ja osalejaid: Anu Pärn, Ülle Kook, Birgita Silberg, Siiri Teivejõe, Rita Lokotar, Piret Aavik, Evely Plaado, Birger Aavik, Tiiu Sepp, Alli Priks, Urve Tomp.

Eesti Käsitöö Maja rahvakunstigalerii (Pikk tn 22, Tallinn) on avatud:

E-L 10.00-18.00 P-10.00-17.00

Näitus on avatud 12. veebruarini ja on külastajatele tasuta.

Soovime kõigile häid käsitööelamusi!

Näituse korraldamist toetas Eesti Kultuurkapital

Krahv Peter August Friedrich von Manteuffel 250

Selle aasta 30. jaanuaril täitus 250 aastat krahv Peter August Friedrich von Manteuffeli sündist.

Meie kodukandi ajaloo suurkuju krahv Peter August Friedrich von Manteuffel on tuntud kui kultuurilimbeline ja talupojasõbralik Ravila mõisnik - kirjanik, muusik, luuletaja, aiandushuviline ja suur meisterdamis- ning leiutamishuviline, teda on isegi tituleeritud „Eesti lennunduse isaks”. Kuigi tema tegelaskuju võib näha mitmetes Eesti filmides ja mainitud ka paljudes kirjatükides, teame me tema tegelikust elust ja toimetamistest siiski vähem kui sooviksime. Krahv P.A.F. von Manteuffeli tööd ja tegemised on osa meie kultuuripärandist ja seetõttu vajavad need ka lähemat uurimist ja tutvustamist nii kohalikele kogukonnale kui huvilistele laiemalt.

Alustasime krahv Manteuffeli kultuuripärandi tutvustamist juba paar aastat tagasi tema kirjatükide ja raamatute tutvustamisega, on ta ju eelkõige tuntud kui jutukirjanik ja meie ilmaliku kirjanduse rajajaid. 1838. aastal ilmus tema esimene raamat eesti keeles „Aia-

wite peergo walgusel” ja teine 1839 „Willem Nawvi ello-päwad”, mille kaasajastatud kordustrükiid ilmusid 20. sajandil. Teda võib nimetada ka näitekirjanikuks ja nii mitmelgi korral olevat ta üles astunud Tallinnas Kotzebue teatris (Revaler Liebhaber-Theater) näitlejana.

Nooremas eas meeldis talle kirjutada eesti keeles luuletusi, krahvile on omistatud ka värsodialoog „Üks Ennemuiste Luggu”.

Eelmisel aastal keskendusime krahvi leiutamishuvile ja korraldasime esimese leiutajate nädala, oli ta ju tuntust kogunud ka kui meisterdamis- ja leiutamishuviline mõisnik, kes ise oli valmistanud nii lennumasina kui oreli ja sai omal ajal tänu oma väga lennukate ideede ja tegevuste tõttu koguni „hullu krahvi” hüüdnime.

2018. aastal pühendatakse kogu krahv Manteuffeli kultuuripärandile, 2018. aasta on Euroopa kultuuripärandiaasta ja krahvi panus Eesti kultuurilukku on märki-

Peter August Friedrich von Manteuffel

misväärt.

Krahv Manteuffeli 250. sünniaastapäevale pühendatud Leiutajate nädala raames toimub rida põnevaid üritusi Ravila mõisas: leiutiste konkurs ja näitus, joonistusvõistlus ja näitus, õpitoad, konverents, kohtumised leiutajatega.

Üritused 2018. aastal:

Kultuurikohvik: Krahv P.A.F. von Manteuffel 250 - 28.01.2018
Leiutajate nädal 25. mai – 3. juu-

ni 2018

Põnevad kohtumised leiutajatega 28. mai - 2. juuni 2018

Leiutiste konkurs - tähtaeg 21. mai 2018

Joonistusvõistlus „Minu vahva leiutis” - tähtaeg 21. mai 2018

Leiutajate perepäev - 27. mai 2018

Rahvusvaheline leiutajate konverents 2. juuni 2018

Krahv Manteuffeli elulool põhinev suvelavastus „Armastus on ajaviide” etendused juulis 2018 (esietendus 12.07.2018), piletid tulevad müüki Piletilevis ja Ravila mõisas.

Täpsem info: Kose valla kultuurikalendris (www.kosevald.ee), või tel 5078055, piret.aavik@gmail.com

Suvelavastuse koostööpartnereid: Kose vald, MTÜ Tuulekell ja Ravila mõis. Etendused (kokku 9 etendust) toimuvad juulikuus Ravila mõisa pargis, esietendus 12.07.2018.

Piletid peagi müügil Piletimaailmas, Piletilevis, Ravila mõisas jm müügipunktides.

Piret Aavik

Ravila Külaarendamise Selts

TULE OSALEMA KUNSTI- JA KÄSITÖÖNÄITUSEL EESTI VABARIIGI 100!

24.veebruar - 5. märts

Hea Kose valla kunsti ja käsitööhuviline! Oled oodatud osalema kunsti- ja käsitöönäitusel „Eesti Vabariik 100” Teeme koos Eesti Vabariigile sajandi sünnipäevakingituse! Ootame näitusele kudumeid, heegeltöid, tikandeid, ehteid, vaipu, lapi- tehnikatöid, keraamikat, tekstiilitöid, puidutöid, klaasvitraaži, punutisi jpm. Eriti oodatud on ühe pere mitme põlvkonna käsitöö: vanaemast/vana- isast lapselapseni
Tööd palume tuua Kose Kultuurikeskuse administraatori kätte hiljemalt 20.02.2018
Töö juurde nimi, kontaktandmed (tel.nr, meiliaadress)

Kõigi näitusel osalejate vahel loositakse välja mitmeid kunsti- ja käsitöökoolitusi.

Korraldaja: Kose Kunsti ja Käsitöö Selts

Info tel +372 5078055, piret.aavik@gmail.com

KUU TÄIS KUNSTI JA KÄSITÖÖD:

Terve kuu jooksul on võimalus osaleda erinevates õpitubades valla erinevates piirkondades:

- Sisustuskorvide heegeldamine
- Foto kandmine dekoratiivkangale
- Siidimaali tehnikad
- Akrüülsulatustehnikad
- Kööüla valmistamine
- Paberpunumine
- Keraamika (potikedral treimine)

Info ja registreerimine: tel +372 5078055, piret.aavik@gmail.com

Kontsert-tänuõhtu näitusel osalejatele, õpetajatele, õpitubade korraldajatele (15.03.)

NB! Kui Sul on oskuseid ja käsitöönippe/näpunäiteid, mida soovid teiste oma valla kunsti- ja käsitööhuvilistega jagada, siis ole hea ja anna teada, võtame Sinuga ühendust!

Korraldaja: Kose Kunsti ja Käsitöö Selts

Vesi talvel ehk tähistame märgalade päeva

Julia-Maria Linna

3. veebruaril oli hoopis teist masti kogukonna loodusesse viimise päev – nimelt ootas Loodusmaa Kõue Rahva Majas toimunud vestlushommikule hoopis soode ja rabade huvilisi täiskasvanuid.

Päeva peaesinejaks oli Eestimaa Looduse Fondi (ELF) märgalade ekspert Jüri-Ott Salm, kelle ettekanne soode ülemaailmse tähtsuse ja nende taastamise vajalikkusest parajalt harivaks ja huvitavaks osutus ning eelseisvaks matkaks meelestada aitas. Nimelt viis retkejuht Ants Kari 24 retkelist ühte Kose kandi avastamata pärli vaatama – Kose valla lõunapoolseimas nurgas asuvasse Laukesoosse. Retk osutus päeva teemale – märgaladele – vastavalt üsna märjaks, sest nii mõnigi retkeline oli

sunnitud kummikust vett välja valama. Enamik retkelistest oli vaatamata sellele aga ülimalt rahul, sest paljud polnud kunagi nii puutumatus paigas enne matkanud.

Vestlusõhtu „Rändamine lastega” ning matk „Vesi talvel” toimus Leader meetmest rahastuse saanud projekti „Kogukond loodusesse” raames, mis toimub Kose valla, MTÜ Siin Me Oleme ja Aruküla perekeskuse koostööna. Projekt kestab kuni aastani 2019, seega on tulemas veel palju erinevaid matku ja vestlusõhtuid. Jooksva info tulevaste sündmuste osas leiavad huvilised Loodusmaa Facebook'i lehel või Kose valla ürituste kalendrist.

Helen Kari

Jaan Künnapu avalik loeng ja näitus Ravila mõisas

Loeng ja näituse avamine

Laupäeval, 10. veebruaril algusega kell 17.00 on hea võimalus kõigil osa saada Jaan Künnapu avalikust loengust „Meeskonna sõlmimine - juhtimine ekstreemis ja olmes” ja näituse avamisest „Gravüürid valgusega” Ravila mõisas.

Autori enda sõnul on valgusmaalings fotograafias imelihtne – pime ruum, fotokas, staativ ja taskulamp. Säri üks kuni viis minutit ja fototöötlus minimaalne.

Jaan Künnap on sündinud 9. veebruaril 1948. aastal endises Kõue vallas, aastakümneid töötanud päästelaevast tuukrina, tegele- nud fotograafia- ja alpinismiga, mitmekordne Eesti meister matkatehnikas.

Lumeleopardi aunistusega

pärjatud alpinist ja alpinismiklubi rajaja

Jaan Künnap on tõusnud rohkem kui 150-le mäetipule Euroopas, Ameerikas ja Aafrikas. Talle on omistatud Lumeleopardi aunimetuse (on tõusnud neljale NSV Liidu 7000 m mäetipule) ja üle kümne korra mäetippudele, mis kõrgemad kui 7000 m, tegutsenud aastaid Tallinna Alpinismiklubi ja on omanimelise alpinismiklubi rajaja ja juhataja (MTÜ Jaan Künnap Alpinismiklubi).

Päästmine kui elutöö

Jaan Künnap sõnul on mäetippe vallutades ikka ette tulnud, et kedagi vaja päästma minna. See pidi nagu kirjutamata reegel olema, et appi lähevad kõik, kes vähegi saavad. Saanud mitmetel päästetöödel hästi hakkama, kutsuti ta hil-

jem Pamiiri päästjaks ja giidiks, kus kokku sai töötatud kuus aastat. Ta on pääsenud mitmeid kordi surmast, päästnud jääpragudest ini-

mesi, toonud mäetippudele alla külmunud alpiniste ja hukkunuid, näinud pealt ka kaaslaste hukumist.

Fotograafia kui suurim kirg

Fotograafia sai lähemalt tutvustatud Nõukogude armee ja tösisemalt juba pärast armeed. Huvist fotograafia vastu astus Tallinna fotoklubisse, aastaid hiljem kutsus üks sõber teda mägesid pildistama ja nii see läks. Esimesed mäed sai pildistatud Kaukaasias ja seejärel kogu maailmas. Elu jooksul on hulgaliselt fotonäitusi ja -koolitusi korraldanud, Ravila mõisas „See inimeste maa” (2014), „Valguse maalings” (2015) ja „Sõlmed ja pleisid” (2016).

Raamatud

Jaan Künnapu elu on olnud niivõrd seiklusrikas ja kirev, et sellest võiks juba ammu kirjutada elulooraamtu või isegi mitu. Tema enda väitel on jutte ja seiklusi pajatada

hulgaliselt ja vähehaaval on ta hakanud ka mälestusi koguma, millal neist võiks raamat kokku saada, pole veel teada. Küll on ilmalvalgust näinud aga raamat „Fotograafia minu elus” (2013) ja „Sõlmed ja pleisid” (2016), mida on võimalik endale soodushinnaga ka Ravila mõisast soetada. Jaan Künnap on ka raamatu „Matkaspordi käsiraamat” kaasautor (2004).

Kõik on oodatud osa saama põnevast kohtumisest Jaan Künnapiga ja näituse avamisest.

Jaan Künnapu loeng ja näitus toimuvad EV 100 raames, üritused on tasuta

Jaan Künnap 70: Soovime juubilarile palju õnne ning jõudu ja jaksu uute loengute ja näituste korraldamisel!

KT

Sajandi tee-ehitus:

Kose-Ardu 2+2 maanteelõigust projekterija vaatevinklist

Kose-Ardu neljarealine maantee-lõik on esimene osa Tallinna-Tartu-Võru-Luhamaa maantee Kose-Mäo projektist, mida võib liialdamata pidada sajandi tee-ehituseks.

Millised väljakutseid Kose-Ardu lõik ehitusprojekti koostajale kaasa tõi, räägib projekti valmimisele kaasa aidanud Skepast & Puhkimi insener **Inna Romandi**.

Ligi 12 kilomeetri pikkuse Kose-Ardu etapi ehitus algas selleaasta augustis, autod peaksid uuele lõigule pääsema aastal 2020. Ehitus on ainulaadne, sest teelõik rajatakse pea täies mahus uuele trassile. Objekt on tavapärasest keerulisem ka seetõttu, et maantee-lõik läbib turbarabasid.

Esimene suur väljakutse – jätkata poole pealt

Kose-Ardu 2+2 lõigu projekterimine algas 2014. aastal, kui hanke võitis Leedu ettevõtte Kelprojek-tas UAB. Projekterimisfirma Skepast & Puhkim kaasati töö-protsessi alltoövõtjana alles projekti lõppjärgus – tööülesanneteks mahtude arvestus, tööriskiprofiili-de koostamine ja seejärel ka projekti korrekatuur.

Et Kelprojek-tas sattus tähtaegade järgmisega tõsisesse raskus-tesse, jäi Kose-Ardu lõigu projekti tähtjaks lõpetamine Skepast & Puhkimi spetsialistide õlule.

Ettevõtte projekterijale tähendas see äärmiselt pingelist perioodi, sest lõpptähtajani oli jäänud vaid napilt üle kolme kuu.

Kui muidu peab Inna Romandi enda projekte justkui oma lasteks, siis Kose-Ardu projekti puhul on olnud vastutuse võtmisega lugu keerulisem: keegi ei taha seda lõpuni enda omaks tunnistada. „Igaüks on natuke midagi teinud, aga keegi ei taha võtta vastutust nende osade eest, mida ise pole teinud,“ ütleb ta.

Ta lisab, et kurvastama paneb see, et ei saanud algusest peale ise seda projekti teha, sest lähteüles-

andes oli teemasid, mis on ühe inseneri jaoks väga põnevad. Muuhulgas soovis Maanteeamet võrrelda laiema ja kitsama eraldusribaga ristlõigete ning eri piirdelahenduste elutsükli maksumust. „Kahjuks nii ulatuslikke maanteeobjekte Eestis enam nii pea ei tule,“ sõnab Inna Romandi.

Tegemata oleks jäänud ka hulk tööd, mida tuli sõlmede juures ümber teha, kuna leedulased olid meie norme tavapärasest veidi teisi tõlgendanud.

Vaatamata Kelprojek-tase tekitatud segadusele valmis nõuete-kohane projekt õigel ajal ning selle järgi tehtavad ehitustööd kulgevad hetkel plaanipäraselt.

Teine suur väljakutse – turvas

Tallinna-Tartu-Võru-Luhamaa maantee Kose-Ardu lõigu projekterimine on eriline ka selle pool-est, et projekterimise käigus muudeti lähteülesannet, mis puudutas soolade läbimist.

Algse variandi puhul pidi projekteritava tee alla jääv turvas, mis asub sügavamal kui 1,5 meetri, täies ulatuses alles jääma.

Turba pealispinnale pidi paigaldatama geotekstiili kiht, mis oleks kaetud ligikaudu 0,8 meetri paksuse dreniiva täitematerjaliga (filtratsioonimoodul $\geq 0,5$ m ööpäev). Geotekstiili ääred oleksid üles keeratud, „pakkides“ muldkeha alumise osa sisse. See tehnoloogia pidanuks hoidma ära muldkeha laialivajumist turba konsolideerumisel ning vähendama oluliselt ebaühtlast vajumist.

Järgnenud oleks tee muldkeha täitematerjaliga ülekoormamine ja tihendamine. Kohtades, kus turbakihi paksus on 4–5 meetrit (kolmandas ehk Võõbu-Mäo lõigus),

Miks kaevatakse nüüd Kose-Ardu ja Ardu-Võõbu lõikudel tee muldkeha alt kogu turvas välja?

Vastab Maanteeameti teede arengu ja investeringute osakonna juhtivinsener **Taavi Tõnts**.

Saime projekti koostamise käigus täpselt teada, et Kose-Mäo maanteelõigu kahes esimeses etapis (Kose-Ardu ja Ardu-Võõbu) on turba-pinnasega lõike pisut enam kui 12 kilomeetri ulatuses. Kihid on valdavalt õhukesed – meeter kuni poolteist, mis maantee muldkeha rajamisel oleksid niikuinii välja kaevatud. Neil lõikudel on vaid kaks ligikaudu poole kilomeetrit lõiku, kus turbakihi paksus jääb kahe kuni nelja meetri vahele ning kus esialgse lahenduse korral oli ette nähtud eelkoormamine. Kuna projekterija poolt n-õ sõelale jäänud turbarabasid läbivad lõigud osutusid suhteliselt lühikesteks, siis otsustasime sealt turba välja kaevata, ilma et projekt oleks oluliselt kallinenud. Otsustasime ka RMK-lt tee äärest veidi maad turba müravalli ladustamiseks juurde küsida, mida eelprojek-tis ette ei nähtud.

Hoopis erinev on olukord kolmandal, Võõbu-Mäo lõigul. Seal on ligikaudu 1,5 kilomeetrit kolmest sügavamast sood, isegi kuni viie meetri sügavust. Seal on ette nähtud n-õ roheline tehnoloogia, kus uusi maavarasid kulub asendus materjaliks vähem. Seal kasutatakse mass-stabiliseerimist, milleks kasutatakse tsementi või komposiitsideainet tuhaga. Projekterija pakkus ka klaasvahuga kergema ujuva mulde tegemise uut tehnoloogiat, aga otsustasime jäigema mass-stabiliseerimise kasuks.

Hetkel olen veendunud, et talitasime massivahetuse kasuks otsustades õigesti. Kuna Kose-Ardu ja Ardu-Võõbu lõikude ehitushanke hinnad jäid planeeritud piiridesse, ei pidanud me turvast alles jättes riskima, kas mulle ikka peab kvaliteetsena sada aastat vastu või ei.

Massi vahetust kasutades kestab mulle kindlasti sada aastat ja mitu korda kauemgi.

oleks ülekoormamisel pinnase kõrgus pidanud olema viis meetrit. Ülekoormamise pinnast oleks tulnud muldkeha peal hoida vähemalt kaheksa kuud.

Seejärel oleks eemaldatud pinnas profiilijärgse muldkeha pealispinna kõrguseni ning projekti-järgsed konstruktsioonikihid oleksid peale ehitatud.

Tellijä lähteülesandes oli nõue, et muldkeha kogu vajum ei tohiks ületada 300 millimeetrit. Professor Mait Metsa oli teinud kontrol-larvutused ülekoormatud muldkeha vajumise ulatusele olenevalt turbakihi omadustest ning paksusest ning nende arvutuste järgi oleks see meetod nõuetele vastanud. See variant oleks olnud võimalikest turbaaladele ehitamise lahendustest kõige soodsam.

Maanteeamet otsustas lõpuks siiski massivahetuse kasuks. Nii Kose-Ardu kui ka järgmisel, Ardu-Võõbu lõigul kaevatakse kogu turvas tee alt välja ning asendatakse täitematerjaliga.

Esialgse geotekstiili kasutamise plaaniga võrreldes on massivahetuse veidi kulukam variant, lahenduse lõplik maksumus sõltub väljavahetatava turbakihi paksusest, selle ladustuskoha kaugusest, uue materjali hinnast ning selle veo-kaugusest.

Inna Romandi nõustub, et mõistlikum on uudeid lahendusi katsetada esmalt ikkagi kas madalama klassi teedel või väiksemas mahus, tehes ühtlasi põhjalikumad eeluuringud. „Tegu on siiski esimese klassi maanteega ning teadaolevalt pole sellist lahendust nii kõrge klassiga tee puhul kasutatud,“ ütleb Inna Romandi. „Arvutuslikult võib mulle ju püsida, kuid riskid on siiski olemas. Mulde alla jääv turvas on trassi ulatuses küllaltki erinevate omadustega ning vajumised võivad olla arvutuslikult ebaühtlasemad.“

Urve Viik

Artikkel on varem ilmunud Maanteeameti ajakirjas TeeLeht

Hoidu tuleõnnetustest!

Aasta oma rõõmude ja muredega on alanud, kogemused näitavad, et Päästeameti jaoks on talvekuud siiski pigem murekoht.

Üle-eelmisel aastal hukkus Eestis jaanuarikuu jooksul tules tervelt 11 inimest, eelmise aasta detsembris 9. Üle vabariigi hukkus eelmisel aastal tules 39 inimest, nendest 11 Tallinnas ja mujal Harjumaal. Numbrid, mille vähendamine peab olema meie kõigi ühine tahe.

Siinkohal jagan mõningaid lihtsaid nippe, et traagiline tuleõnnetus jääks tulemata.

- Kindlasti on sul kodus nõuete kohaselt paigaldatud ning töökorras suitsuandur. Veendu, et selline on ka kõikidel sinu naabritel ning eakatel sugulastel.
- Väldi ahju üle kütmist, külmade ilmadega küta ahju mitu korda päevas ja üks ahjutäis korraga.
- Kui tunned, et sinu kodus pole elektrijuhtmete, küttesüsteemi või korstnaga kõik korras, pöördu oma ala asjatundja poole.
- Kodu peaks olema nii tulekustuti kui tuletekk.
- Siseruumides ära suitseta, kõige turvalisem on suitsetada õues ning torgata sigaretkoni näiteks veega täidetud purki. Mõõdu- nuid aastal hukkus tulekahjudes, mis said alguse lohakast siseruumides suitsetamisest, 20 inimest!
- Toidu pliitid või ahjus valmimise ajal tuleb väärt einel ka silm peal hoida, siis ei minna kodust ära ega teise tuppa magama.
- Põlev küünlal külmal talveõhtul on ilus, kuid veendu, et läheduses ei ole asju, mis võivad süttida.
- Kodust lahkudes või magama minnes ei ole turvaline tööle jätta voolu- võrku ühendatud elektriseadmeid (pesumasin, nõudepesumasin).
- Mõistlik on asjadest puhtad hoida nii kodumaja koridorid kui rõdud – nii pole tulekahju korral ka millelgi põleda.
- Hästi nähtav majanumber hõlbustab appi rutanud operatiivtöötajate tööd. Samuti peab autot parkides veenduma, et läbi mahub ka ga-bariitidelt suur päästemasin.
- Loomulikult töötab ka sel aastal täiel võimsusel kodunõustamiste projekt ning helistades päästeala infotelefonil 1524 on võimalik enda jaoks sobivaks ajaks leppida kokku päästeametniku kodunõus-tamine.

Ohutut aastat!

Marko Röö
Põhja päästeteskuse juht

Nõrk jää veekogudel on ohtlik

Sellel hooajal korralikku talve jälle olnud ei ole – külmale ja lumele järgnevad üsna varsti soe ja sula ning vastupidi.

Tänu heitlikule ilmale ei pruugi looduslike veekogude jääkate olla inimese kandmiseks piisavalt paks. Mootorsõidukist rääkimata, alles hiljuti vajusid Männiku karjääris läbi jää lõbusõitu teinud inimesed koos autoga. Inimesed seekord õnneks viga ei saanud.

Päästeamet soovib loodusliku veekogu jääkatele minna alles siis, kui on olnud mõnda aega ühtlaselt külmad ilmad ning jääkate on kogu veekogu ulatuses vähemalt 10 sentimeetrit paks. Veekogu jääkatele ei tasu kunagi minna üksinda, kaasa tasub võtta jäänaasklid.

Läbi jääkate vajunud inimene peab arvestama, et selle aluse vee temperatuur on 4 kraadi ümber. Nii külmas vees peab täiskasvanud inimene vastu maksimaalselt 10 minutit, laps kaotab sellise temperatuuriga vees teadvuse veelgi varem.

Lastele tuleb juba varakult selgitada nõrga jääga seotud ohtusid, kalameestel ning teistel jääkattel viibivatel täiskasvanutel tasub tõsiselt mõelda, kas paar püütud kala või jääl tehtud loodusfoto kaalub üle oma elu ohtu seadmise.

Indrek Hirs

Põhja päästeteskuse pressiesindaja

MOOTORSAAG CS-420ES
+ lisakett

359 €
309 €

MOOTORSAAG CS-490ES
+ lisakett

482 €
389 €

MOOTORSAAG CS-501SX
+ kanister + kiirtäitekapid

644 €
535 €

5-AASTANE TARBIJAGARANTII**KVALITEETNE JAAPANI AIA- JA METSATEHNIKA**

Vabaduse 15D, Kohila
Tel. 53 040 740
E-R 8-18, L 9-14, P Suletud

Kosel avati joogastuudio

19. jaanuaril esitles Kose joogatreener Mariliis Sau oma uhiuut joogastuudiot ning tegi sel puhul näidistundi.

Stuudio asub aadressil Põllu 5 ning joogat saavad harrastada nii täiskasvanud kui ka lapsed. Näidistund tehti koos, tavaliselt on need aga eraldi.

Hubane ja mõnus studiosaal võib küünalde ja maheda muusika ja valgusega, joogaharjutused on heaks vahelduseks elule ja tööle, mis sageli sunnib inimest pigem ettepoole kummarduma kui sirutama ja ringutama.

Juba sisse astudes on tunda, et ruumid on väga soojad ning Mariliis jutustab, et õige temperatuuri loomine oli üks olulisi põhjuseid, miks ta oma stuudiot vajas.

„Kui ma joogatreeningutega Kosel alustasin, rentisin erinevaid ruume.

Kiiresti sain aga aru, et need kipuvad olema pisut liiga jahedad – joogaharjutusi on aga mõnus teha just soojas ruumis. See oli üks neid tõukekohti, miks ma tundsin, et vajan päris oma stuudio-ruume.”

Lisaks soojusele on ruumides ka

mõnusalt hämar valgustus. Kogunemiste-sättimiste ajal on valgus heledam, joogatreeningu ajaks keerab treener valgustuse hämaraks ja mahedamaks.

Kellele see sobib?

Mariliis Sau pakub peamiselt Vinyasa jooga tunde. Tegu on joogastiiliga, kus liikumine toimub läbi hingamise.

„Jooga treenib lisaks välimistele lihastele ka siselihaseid, mis hoiavad selgroo sirge ja keha noore, kuna ei lase kehal kokku kuivada,” selgitab Mariliis harjutuste vajalikkust.

Kellele on joogaharjutused mõeldud, kes on uue stuudio siht-rühmaks? „Tegelikult kõik,” arutleb Mariliis. „Nii need, kes teevad igapäevaselt füüsilist tööd kui ka need, kelle tööpäev möödub peamiselt arvuti ja kirjutuslaua juures. Oluline on lihaseid sirutada ja venitada.”

Mariliis tunnistab, et tihelt vaatab

ta tänaval või poes inimesi ja tal on neist kahju – vanuses, kus inimene veel üldse küürus ei peaks olema, kiputakse end kühmu hoidma. „Kui aga inimene hakkab end ise ettepoole hoidma, siis ühel hetkel ongi „päts” seljas,” märgib treener.

Õnneks pole alustamiseks kunagi ei liiga vara ega liiga hilja. Ka pole enne joogasse tulekut vaja end mujal n-ö vormi ajada – jooga võib alustada nii ülekaalus olles esimese treeninguna kui ka harastada seda teiste spordialade vahele. Treeningud sobivad nii heas sportlikus vormis inimestele kui ka neile, kes täpselt enam ei mäletagi, millal end liigutatud sai.

„Treeningud on mul erineva intensiivsuse ja ülesehitusega,” selgitab Mariliis Sau. On rahulikud tunnid ja kiiremad tunnid. Kasulikud on mõlemad, erinevad inimesed vajavad erinevaid treeninguid. Igaüks saab tulla ja proovida ning siis valida enesele need treeninguvi-

sid ja ajad, mis talle kõige paremini sobivad.”

Pikk tee treenerikutseni

Mariliis Sau on suurepärase sportlikus vormis, kuid meenutab ausalt, et ta pole seda kaugeltki mitte alati olnud.

„Kuu aastat tagasi oli minu elus periood, kus ma olin väga nõrk ja tundsin end pidevalt halvasti. Läks aega, enne kui arstid põhjusele jälle said – nimelt põdesin ma borreliosi... Töötasin ühes suure riigiasutuses ja tundsin end üha halvemini... Ühel päeval nägin jooga-kuulutust ja lihtsalt teadsin, et pean minema proovima.”

Läkski. Ja ütleb selle kohta nüüd, et esimene treening oli vist küll tema kõige raskem kogemus elus. Ometi läks Mariliis joogasse ikka ja jälle tagasi, kuni see muutus loomulikuks osaks tema elust. Tapisid hakkas enesetunne parane-ma. Seda, et naise tervis muutus, märkasid ka tema kolleegid.

Kui Mariliis terveks sai, tundis ta, et tahab sama võimalust hakata pakkuma ka teistele ning seni ametnikuna töötanud naine õppis joogatreeneriiks.

Nüüd on tal oskused, teadmised ja valmisolek aidata ka teistel tugevamaks, tervemaks ja õnnelikumaks saada, oma ettevõtte ning oma stuudio, kus seda kõike ellu viia.

Lisaks Kose joogastuudiale pakub Mariliis Sau ettevõtte Kose Jooga OÜ treeningtunde ka Orus.

Anne-Mari Alver

Leaderi abil arenguhüpe oma kogukonnas või organisatsioonis

Ida-Harju Koostöökoda kuulutab välja 2018. aasta taotlusvoor. Taotlusvoor on avatud 26. veebruarist on 2. aprillini 2018.

Toetust on võimalik taotleda nii ühis- ja kogukonnategevuste arendamiseks, ettevõtlusega seotud investeeringuteks kui ka piirkonna jaoks oluliste objektide korrastamiseks.

Varasematel aastatel on Ida-Harju Koostöökoja poolt jagatavate LEADER toetuste abil korda saanud nii mõnigi oluline Kose piirkonna objekt.

Kogukonnaprojektidest võib käesoleva perioodi hea näitena tuua Loodusmaa MTÜ ja Perekeskus Männikabi MTÜ koostöös toimuva projekti „Kogukond loodusesse”, mille raames toimuvad kahe aasta jooksul erinevad arendavad tegevused Kose ja Raasiku vallas.

Elukeskkonna investeeringutest on LEADER öla alla pannud muuhulgas ka Kose Laululava korrastamisele ja Kose pastoraadi energia-tõhususe parendamisele.

Taotlemisel on oluline kindlasti tähele panna:

- toetust saab taotleda nende tegevuste jaoks, millega luuakse midagi uut (uus arengutase organisatsioonis, uued tegevusvõimalused jm). Toetuse abil ei saa katta oma organisatsiooni püsikuludid.
- nõustamine enne taotluse esitamist on kohustuslik.
- koos taotlusega tuleb esitada 2017. aasta majandusaasta aruanne.
- ehitustegevuse puhul on vajalik koos projektiga esitada ka ehitusluba (juhul kui see on nõutav Ehitusseadustiku kohaselt).
- taotlejal ei tohi olla maksuvõlga.

Täpsemat infot nii taotlemise kui infopäeva kohta vaata www.ida-harju.ee

Kõigi küsimuste ja mõtetega olete oodatud pöörduma ka:

info@idaharju.ee

või telefonidel

+372 56 945 871 (Tiina Sergo)

+372 56 945 872 (Sille Noor)

Tule infopäevale!

Ettevõtjatele korraldame eraldi info- ja arengupäeva juba 21. veebruaril 2018 algusega kell 08:45 Kose Kultuurikeskuses.

Lisaks Ida-Harju Koostöökoja ettevõtlusmeetmele tulevad toetusmeetmeid tutvustama ka Maaeluministerium, EAS jt.

Elukeskkonna investeeringute ja ühistevõtte infopäev toimub 19. veebruaril 2018 algusega kell 15:00 Viskla Külakeskuses.

Hea klient!

Alates 01.03.2018 võtab nõustaja Teid vastu iga kuu 2. ja 3. reedel kell 10.00–16.00 (lõuna 13.30–14.00).

Nõustaja aitab:

- teha automaatides sularahatehinguid;
- teha internetipangas tehinguid;
- sõlmida interneti- ja telefonipanga lepinguid.

Nõustamiskeskus on avatud 24 h telefonil 6 310 310.

Teie Swedbank

Aasta Kodu asub Sõmeru külas

1. veebruaril pärjati Kadrioru lossis 21. korda toimunud ajakirja Kodukiri kodukonkursi Aasta Kodu võitjad. Peapreemia said Heli ja Enn Veskimägi, kes ehitasid varemtest üles vana veskikoha Harjumaal Kose vallas Sõmeru külas.

Kodukirja peatoimetaja Malle Pajula sõnul on vesiveskist saanud väga õdus maakodu, kus on auko-hal vanad kivimüürid ja vaated veele. «Sisekujunduses on kasutatud siniseid ja halle toone ning võimalikult palju kodumaist toodangut. Pererahvas julgustab ka teisi rajama oma kodu kohtadesse, kuhu varasemad põlved on oma jälje jätnud.»

Aasta Kodu žürii liikme, K-rauta sisekujundaja Merike Hirvoja sõnul on tegu valgusküllase, samas turva-

tunnet pakkuva maakoduga, kus kohtuvad tugevad maakivid, trendikad murtud toonid ja pere maitses lähtuv terviklik kujundus. Ta lisab: «Kaunilt Eesti maastikku sulanduv väärikas hoone on igati väärt Aasta

Kodu tiitlit vahetult enne seda, mil Eesti riik tähistab 100. sünnipäeva.»

Kodukiri korraldas kodukonkursi juba 21. korda. Tänavu osales ligi 50 kodu ja aeda üle Eesti.

Aasta Kodu on suurima auhin-

nafondi ja peaauhinnaga kodukonkurs. Aasta Kodu patroon on sel aastal kunstnik Epp Maria Kokamägi.

KT

Füüsilise isiku tulude deklareerimise meelespea

Peagi on käes taas tulude deklareerimise aeg.

Nagu ka eelnevatel aastatel, algab tulude deklareerimine 15.veebuarist. Alates 7.veebuarist kuni 9.veebuarini on igal inimesel võimalik tutvuda e-maksuametis/e-tollis oma eeltäidetud andmetega, mis Maksu- ja tolliametile teada on.

Eeltäidetud andmed on näiteks aadress, pangakonto number, tulumaksu arvutamist mõjutavad andmed tööandjalt (näiteks palk ja kinnipeetud tulumaks), haigusrahad, pensionid, tasutud koolituskulud, kingitused ja annetused, tasutud pensionikindlustuse maksed, andmed väärtpaberite võõrandamise tehingute kohta (v.a võõrandatud väärtpaberite soetamisest tulude ja võõrandamisega seotud müügikulu)

Eeltäidetud ei ole andmed välisriigis saadud tulu kohta ega välisriigis tasutud kulude (maksusoodustuste) kohta, mida saab tulust maha arvata, andmed muu vara võõrandamise kohta, residentid füüsilise isiku ettevõtlusest saadud tulu vorm E.

Need andmed tuleb deklaratsioonile ise lisada.

Kui andmed puuduvad või erinevad maksuametile teadaolevatest andmetest, tuleb võtta ühendust kas väljamakse tegija või kulu saajaga ning paluda andmed Maksu- ja Tolliametile esitada või esitatud andmed parandada.

Deklaratsiooni esitamine

Deklaratsiooni saab esitada elekt-

rooniliselt, saata postiga lähimasse Maksu- ja Tolliameti teenindusbüroosse või tulla büroosse kohale.

Kes peavad deklaratsiooni esitama:

- Füüsilisest isikust ettevõtjad (esitavad deklaratsiooni põhivormile (vormile A) lisaks ka ettevõtjalustulu vormi E).
- Isikud, kes on saanud tulu (sh dividende) välismaalt.
- Isikud, kelle väärtpaberite võõrandamisest saadud kahju on suurem kui saadud kasu ning kes soovivad selle kahju summa järgnevatel aastatel edasi kanda.
- Isikud, kes on teinud maksustamisperioodi jooksul investeerimiskontole sissemaksid või sealt väljamakseid.
- Isikud, kes on saanud tulu kasu vara võõrandamisest, üüri- või renditulu, müünud metsamaterjal või raieõigust.
- Isikud, kes soovivad kasutada maksusoodustusi.

Büroos väljastab teenindaja kõigile soovijatele eeltäidetud tuludeklaratsiooni blanketi, mida maksuametsa ise vajadusel täiendada saab. Sel aastal ei ole teenindusbüroodes väljas tühje (nn „siniseid“) deklaratsiooni vorme, neid saab igauks vajadusel ise välja trükkida meie kodulehelt.

Kõige kindlam on esitada siiski eeltäidetud andmetega deklaratsioon, siis võib kindel olla, et midagi maksuhaldurile teadaolevatest andmetest deklareerimata ei jää.

Soovitame enne büroosse tulemist kontrollida ka oma ID-kaardi

kehtivusaega ja sertifikaatide kehtivust. Lisaks võiks kaasa võtta ka ID-kaardi paroolid, kuna büroos on kohapeal ka kliendiartvutid ja nende kõrval abivalmid ametnikud, kes vajadusel deklaratsiooni täitmisel aitavad. Sel moel on deklaratsiooni esitamine kindlasti kiirem. Lisaks sellele alustatakse elektrooniliselt esitatud deklaratsioonide alusel enamasti tulumaksu tagastamist varem kui paberil esitatutele.

Elektrooniliselt on võimalik oma tulusid deklareerida e-maksuametis/e-tollis kaudu (sisenedes ID-kaardi, mobiili ID või pangalingide abil).

Samuti on deklaratsiooni võimalik esitada nutitelefoniga kaudu.

Nutitelefoni saab esitada Maksu- ja Tolliameti poolt eeltäidetud üksikdeklaratsiooni ning täiendavalt lisada ja muuta ainult kontaktandmeid ja arvelduskonto numbrit, kuhu tulumaks tagastatakse

Nutiversiooni ei saa kasutada järgmistel juhtudel:

- kui peate esitama ettevõtlustulu deklaratsiooni (vormi E)
- kui soovite kasutamata jäänud maksusoodustusi üle anda abikaasale
- kui soovite kasutada täiendavat maksusoodustust laste pealt
- kui teie kõik tulud ei ole kantud eeltäidetud tuludeklaratsioonile
- kui saite tulu välismaalt
- kui deklareerite kasu või kahju vara võõrandamisest
- kui deklareerite kasvava met-sa raieõiguse ja raiutud metsama-

terjali võõrandamist

- kui kasutate investeerimiskontot

Olulised numbrid ja kuupäevad

- Maksuvaba tulu suurus on 2017.aastal 2160 eurot
- Täiendav maksuvaba tulu suurus pensionilt 2832 eurot
- Täiendav maksuvaba tulu suurus kutsehaigushüvitiselt 768 eurot

7.-9. veebruar - e-maksuametis/e-tollis on võimalik tutvuda eeltäidetud andmetega

15.veebuar - algab tulude deklareerimine

2.aprill - tuludeklaratsiooni esitamise tähtpäev

2.juuli - juurdemaksamise kuuluva tulumaksu tasumise ja enamasti tulumaksu tagastamise tähtpäev

1.oktoober - juurdemaksamise kuuluva tulumaksu tasumise ja enamasti tulumaksu tagastamise tähtpäev

- residentidele, kes deklareerisid ettevõtlustulu, kasu vara võõrandamisest või välisriigis saadud tulu
- mitteresidentidele, kes deklareerisid mahaarvamisi Eestis

Täpsemat informatsiooni leiate Maksu- ja tolliameti kodulehelt <https://www.emta.ee/et>, infotelefonilt 880 0811 või e-posti teel eraklient@emta.ee

Laidi Suumann

Maksu- ja tolliameti büroojuht

Muudatused toimetulekutoetuse taotlemisel

01.01.2018 jõustunud sotsiaalhoolekande seaduse muutuse kohaselt on toimetulekutoetust võimalik taotleda kogu kalendrikuu jooksul. Toimetulekupiir tõusis täiskasvanutel seniselt 130 eurolt 140 euroni ja lastel 168 euroni kuus. Perekonna teise ja iga järgmise täisealise liikme toimetulekupiir on 80% perekonna esimese liikme toimetulekupiirist ehk 112 eurot.

Suurim muutus on seotud toetuse saajate tööle asumisega. Taotlejate puhul, kes on vähemalt kahel järjestikusel kuul saanud toimetulekutoetust ilma töist tulu omamata, ei arvestata tööle asumisele järgnevatel kuudel töötasu sissetulekute hulka: 2 kuu jooksul 100% tõisest sissetulekust ja seejärel 4 kuu jooksul 50% tõisest sissetulekust. Seda erisust saab kasutada üks kord 24 kuu jooksul.

Toimetulekutoetuse taotlemisel ei arvata leibkonna sissetulekute hulka enam töist sissetulekut, mille on saanud põhikoolis, gümnaasiumis või kutseõppe tasemeõppes õppiv keskkooliõpilane kuni 19-aastaseks saamiseni või pärast 19-aastaseks saamist kuni jooksva õppeaasta lõpuni või õpilase kooli nimekirjast väljaarvamiseni.

Toimetulekutoetuse arvestamisel arvesse võetavad eluruumi alaliste kulude piirmäärad kehtestab kohaliku omavalitsuse volikogu. Kose Vallavolikogu muutis 26.01.2018 määrust nr. 97 „Toimetulekutoetuse määramiseks eluruumi alaliste kulude piirmäärade kehtestamine“ suuredades üüri, korterelamu haldamise kulu, veevarustuse ja reovee ärakuulamise kulu ja olmejäätmete veotasu piirmäära kuus.

Alates 01.02.2018 kehtivad Kose vallas järgmised piirmäärad:

- 1) üür – kuni 7 eurot 1 m² kohta kuus;
- 2) korterelamu haldamise kulu, sealhulgas remondiga seotud kulu – kuni 1,5 euro 1 m² kohta kuus;
- 3) korterelamu renoveerimiseks võetud laenu tagasimakse – kuni 1 euro 1 m² kohta kuus;
- 4) veevarustuse ja reovee ärakuulamise teenuste maksumus - kuni 16 eurot ühe pereliikme kohta kuus;
- 5) soojaveevarustuseks tarbitud soojusenergia või kütuse maksumus - kuni 17,25 eurot ühe pereliikme kohta kuus;
- 6) kütteks tarbitud soojusenergia või kütuse maksumus kuni 3,50 eurot 1 m² kohta kuus;
- 7) elektrienergia tarbimisega seotud kulu kuni 25 eurot ühe pereliikme kohta kuus;
- 8) majapidamisgaasi maksumus kuni 12,80 eurot ühelikmelise pere kohta kuus ning kuni 6,40 eurot iga järgneva pereliikme kohta kuus;
- 9) maamaksukulu, mille arvestamiseks on kolmekordne elamualune pind kuni 0,13 eurot 1 m² kohta kuus;
- 10) hoonekindlustuse kulu kuni 0,13 eurot 1 m² kohta kuus;
- 11) olmejäätmete veotasu kuni 4 eurot ühe pereliikme kohta kuus.

Merike Pihla
sotsiaalnohunik

Maksusoodustused ei pruugi kasutamata jääda, kuigi ühisdeklaratsiooni enam esitada ei saa

Ühisdeklaratsioon ja maksusoodustuste ülekandmine. Kõige suurem muudatus on see, et enam ei ole võimalik abikaasadel esitada ühist tuludeklaratsiooni, kuid maksusoodustusi saab teatud tingimustel abikaasale üle kanda.

Füüsilise isik saab esitada üksikdeklaratsiooni ning alla 2160 eurost maksustatavat tulu saanud isiku eest võib tema abikaasa täiendava maksuvaba tulu maha arvata, kuid abikaasade maksustatav tulu kokku ei tohi sel juhul ületada 50 400 eurot kalendriaastas.

Maksustatavat tulu ületava eluasemelaenu intressi, koolituskulu ja laste maksuvaba tulu summa või selle osa võib abikaasale üle kanda, kui abikaasade varasuheteks on varaühisus.

Sisuliselt on varaühisusega tege mist, kui abikaasad ei ole notari juures sõlminud abieluvaralepingut.

Maksusoodustusi saab üle kanda vaid sel juhul, kui abielu kehtis 31.12.2017.a seisuga.

Maksusoodustuste üle andmiseks tuleb kindlasti tuludekla-

ratsioon esitada ja sinna märkida abikaasa isikukood, kellele soovitakse kasutamata jäänud maksusoodustused üle anda. Maksu- ja Tolliamet kannab kasutamata osa automaatselt abikaasa tuludeklaratsioonile. Abikaasal tuleb soovi korral aktsepteerida talle üle antud kasutamata maksusoodustused.

Maksuhaldur soovib elektrooniliselt esitamise korral esimesena esitada oma deklaratsiooni sellel abikaasal, kelle tulud on väiksemad ja kõiki mahaarvamisi ei ole tema deklaratsioonis võimalik arvesse võtta. Teisena kinnitab oma deklaratsiooni kõrgemat tulu teeniv abikaasa.

Eluasemelaenu intressid ja koolituskulud Laenu intresse ja koolituskulud saab jätkuvalt tuludest maha arvata kuni 1200 eurot ühe deklaratsiooni kohta, kuid muutunud on see, et eluasemelaenu intresse saab sealhulgas maha arvata kuni 300 eurot.

Näiteks on füüsilise isik tasunud aasta jooksul koolituskulud 600

eurot ning eluasemelaenu intresse 430 eurot. Deklaratsioonis võetakse sel juhul arvesse vaid 900 eurot (koolituskulud 600 + intressid 300).

Laste maksuvaba tulu summa

Sellest aastast on õigus deklareerida ka abikaasa laste andmed, kui abikaasa ise või lapse teine vanem lapse andmeid ei deklareeri. See tähendab, et üks lapsevanem võib oma deklaratsioonile kanda nii oma lapsed, ühised lapsed kui ka abikaasa lapsed.

Laste maksuvaba tulu summa alates teisest lapsest on endiselt 1848 eurot.

Olulised numbrid ja kuupäevad

- Maksuvaba tulu suurus on 2017.aastal 2160 eurot
- Täiendav maksuvaba tulu suurus pensionilt 2832 eurot
- Täiendav maksuvaba tulu suurus kutsehaigushüvitiselt 768 eurot

7.-9. veebruar - e-maksuametis/e-tollis on võimalik tutvuda eeltäidetud andmetega

15.veebuar - algab tulude deklareerimine

2.aprill - tuludeklaratsiooni esitamise tähtpäev

2.juuli - juurdemaksamise kuuluva tulumaksu tasumise ja enamasti tulumaksu tagastamise tähtpäev

1.oktoober - juurdemaksamise kuuluva tulumaksu tasumise ja enamasti tulumaksu tagastamise tähtpäev

- residentidele, kes deklareerisid ettevõtlustulu, kasu vara võõrandamisest või välisriigis saadud tulu
- mitteresidentidele, kes deklareerisid mahaarvamisi Eestis

Täpsemat informatsiooni leiate Maksu- ja tolliameti kodulehelt <https://www.emta.ee/et>, infotelefonilt 880 0811 või e-posti teel eraklient@emta.ee

Laidi Suumann

Maksu- ja tolliameti büroojuht

Kohtutäituritel suurenesid õigused võlgnike sissetulekute arestimisel

Seni kehtinud seaduse kohaselt ei saanud kohtutäitur arestida võlgniku sissetulekut, kui see ei ületanud ühe kuu eest ettenähtud palga alammäära suurust või vastavat osa nädala või päeva sissetulekust.

09. jaanuaril 2018 jõustusid kohtutäituri seaduse ja täitemenetluse seadustiku muudatused, mis võimaldavad kohtutäituril arestida nüüd kuni 20 protsenti võlgniku sissetulekust ka siis, kui see on väiksem palga alammäärast (500 eurot kuus).

Sellist võimalust saab kohtutäitur rakendada, kui sissenõude pööramine võlgniku muule varale ei ole viinud või eeldatavalt ei vii nõude täielikule rahuldamisele. Sissetulekut ei arestita, kui see jääb alla kehtestatud toimetulekupiiri, milleks on 2018. aastal 140 eurot kuus.

Antud muudatus võimaldab kohtutäituril asuda nõuete sissenõudmisele ka juhtudel, kus võlgnik teenib ametlikult miinimummäärast töötasu ning seetõttu oli nõude täitmine sisuliselt seiskunud. Kui kohtutäitur on sissetuleku arestinud ja te leiate, et tema tegevus ei ole olnud õiguspärane, teile kättejääv sissetulek on väiksem seaduses ettenähtust, teil on võimalik kohtutäituri esitada kaebus koos põhjendustega. Kaebus tuleb esitada 10 päeva jooksul alates päevast, mil te saite teada või pidite saama teada otsuse või toimingute tegemisest. Kaebuse peab kohtutäitur vaatama läbi 15 päeva jooksul ja tegema läbivaatamisest arvates otsuse 10 päeva jooksul.

Vahel on probleemid seoses võlgadega läinud väga suureks, kohtutäituritega suhtlemine tundub keeruline jne, siis võib olukorda aidata lahendada võlanõustaja. Võlanõustamisteenuse eesmärk on koos võlgnikuga otsida ja leida võlgnevuse vähendamise või likvideerimise võimalusi, vältida uute võlgnevuste teket toimetulekuvõime tugevdamise kaudu ning lahendada muid võlgnevusega seotud probleeme. Tege mist on nõustava teenusega, mille käigus materiaalselt abi ei anta.

Täpsema info saamiseks võib pöörduda Kose valla sotsiaalosalakonna poole.

Merike Pihla
sotsiaalnohunik

Tuul puude ladvus tasa kiigub,
Me vaikselt leinas langetame pea...

Mälestame kauaaegset töökaaslast ning avaldame kaastunnet
Tiinale ja Ehale perega kalli abikaasa, isa ja vanaisa

HELMUT PÕLENDIKU

kaotuse puhul

Töökaaslastel OÜ Vulkerist

Tuul kaskede ladvus tasa kiigub,
Me vaikselt leinas langetame pea...

Mälestame meie maja kauaaegset
muhedat ja abivalmis naabrit

HELMUT PÕLENDIK

Sügav kaastunne lähedastele.

Kase 7 majaelanikud

Avaldame sügavat kaastunnet
Tiina Põlendiku perele kalli

HELMUTI

surma puhul

Valja, Leili, Helme, Eha

Südamlik kaastunne
Liia Tammele venna

HARALDI

surma puhul

Jüri, Ellen, Anne,
Juta, Ingrid

Südamlik kaastunne tädi
Nillale ja poegadele Ermole ja
Kalvile peredega abikaasa, isa,
vanaisa ja vanavanaisa

EINAR NETTAN`i

kaotuse puhul

Tiiu ja Merike peredega.

Ja tunded selguvad, ja valguskumal
silma sihti näeb ja otsitavat rada,
ja päike vaob eluõhtu sumal,
et viimast tõde surmas avaldada.
Karl Eduard Sööt.

Lahkus kallis sõbranna

LAINE SIIL

(13.05.1936 – 02.02.2018)

Sügav kaastunne lähedastele.

Helina perega

Muuta aeg võib elus palju,
võtta mälestusi ei saa.

Mälestame leinas

LAINE SIILI

Avaldame siirast kaastunnet
lahkunu omastele.

Päevakeskuse
Lauluklubi ja Elulõng

Elu on laul, on habras ta viis,
heliseb hetk... ja katkeb siis..

Mälestame klassiõde

EDITH KARU

Meie sügav ja siiras
kaastunne lähedastele.

Kose Keskkooli 28. lend
ja klassijuhataja

Elu on kui tundmatu tee
iial ei tea, millal lõpeb see.

Südamlik kaastunne
Antonina Koidustele

VENNA

surma puhul

Tantsurühm Kuldne Sügis

Avaldame sügavat kaastunnet
Kalev Hõbesalule

EMA

surma puhul

Kose Kultuurikeskuse
töötajad

Siiras kaastunne
Antonina Koidustele

VENNA

surma puhul

Pala 14 KÜ Ardus

Kallis Raivo!
Südamlik kaastunne armsa

EMA

kaotuse puhul

Kose Päevakeskuse rahvas

Tallinna Krematoorium pakub
kõiki matuseteenuseid.
Õõpäevaringne transport.
623 8808 www.krematoorium.ee

Muruniidukite, murutraktorite ja
raiderite hooldus- ja remonditööd.
Mootorsae hooldus- ja remondi-
tööd. Keevitustööd! Veoteenus
multilift kalluriga, Volvo FL6.
Küttepuude müük koos transpordi-
ga. Mobiil: 50 49 838.
Võtikmetsa OÜ. Võtikmetsa talu,
Lõõra küla, Kose vald

OÜ ATKO Liinid pakub tööd
bussijuhtidele.
Info tel: 6272725; 53481644

Võtan müüki Kose vallas asuvad maa-
tükid. Olja Markova, tel 52 70 536

Kvaliteetne puitbrikett 960 kg. alus-
172 €, Premium pellet 990 kg. alus-
199 €. Kojuveedu hinna sees. Tel.
58915954

Ehitusluba. Kasutusluba. Projekteeri-
mine. Ehitise audit. Hoonete seadusta-
mine. 5220023, Mikk. Täname kliente,
keda olema saanud aidata.

Üldehitus, katused, fassaadid ja vii-
mistlustööd. 53 529 476 email: mehi-
tus@gmail.com

Korstnapühkimisteenus. Korstnasõ-
ber OÜ. Peep Sõber tel.56505189.
korstnasober@gmail.com

Ostan kiiresti sõidukorras auto
58190200

MAJA ehitamine koos kõigi lahendus-
tega, projekteerimine, kasutusluba
53 529 476 email: ehitus@milton-
grupp.ee

Beauty by JL

Jumestus

Kergemad soengud

Täiuslikud kulmud

Ripsmete värvimine

Lash Lift (Ripsmete püsikoolutus)

Depilatsioon

Klassikalised ripsmepikendused

Broneeringu info: 53 467 478

Facebook: Beauty by JL

Asukoht: Pikk tn. 8 (endine Kose Muusikakool)

Ohtlike
puude
langetamine.

Tel: 56632968;
53402068

TALLINNA KÜTTELADU

PUITBRIKETT, PELLEID
TURBARIKETT, KIVISÜSI
KAMINAPUUD ja
KÜTTEKLOTSID

TASUTA TRANSPORT JA
SOODSAD HINNAD!

Tel 66 00 190, 51 36 999.
Pämu mnt 139E7, Tallinn. www.kutteladu.ee

SÜNDISID

Aaron Reinik
Feliks Kolesov
Robert Jõgisoo
Isabel Kerner
Hanna-Lisandra Vaik

SÜNNIPÄEVAD

Meta Ojasuu	100
Salme Soilts	95
Elanda Vanus	95
Raul Järvelaid	85
Aita Aalbok	80
Hilja Klaan	75
Elvi Mihk	75
Endel Anni	75
Heidi Alumaa	75
Arne Püssim	75
Heino Püvi	75

Maie Ramjalg	70
Aleksandra Saare	70
Ants Mardim	70
Matti Lepp	70

Heldur Soolepp	65
Eero Einari Hirvonen	65
Valentina Gnusarkova	65
Valek Nielson	65

Jaanus Audova	60
August Rätsep	60
Enn Aljasmäe	60
Ingrid Nael	60
Küllil Relve	60
Andu Põldaru	60
Jalmar Neitov	60

JÄÄDAVALT LAHKUSID

Einar Nettan
Enno Kivi
Toivo Vahtras
Helmut Põlendik

Enn Mägi
Asta Ermel
Milvi Sulg
Aino Lepp
Helve Niidukivi

Kose Kultuurikeskuses

24. veebruar - 5. märts 2018

11.00 - 18.00

KUNSTI- JA KÄSTIÖÖNÄITUS

EESTI VABARIIGI 100

Näituse avamine 24. veebruaril kell 16.30

TASUTA

Korraldaja Kose Kunsti ja Käsitöö Selts

VAIDA HAMBAKLIINIK OÜ

tegevusloa nr.L04038

Vana-Vaida tee7, Vaida Alevik, Rae vald, Harjumaa
tel: 600 5074
Mob: 5348 9134
vaida@vaidahambaravi.ee

PAKUME ALLJÄRGNEVAID TEENUSEID:

- Hambaproteesitööd, kaasaarvatud tehiskroonid ja sillad
- Laste hammaste ravi
- Ravi ja profülaktika
- Juureravi
- Kirurgia
- Hambahaiguste ennetus
- Hammaste plasmavalgendamine ning soodapesu
- Hambakaunistuse paigaldamine
- Suuhügieeni konsultatsioon

Lisainfo: www.vaidahambaravi.ee

Kopp-laadur JCB 4 CX teenused

BESTKOP

- kaevetööd
- pinnasetööd
- hüdrovasartööd
- laadimistööd
- tõstetööd
- lumekoristustööd

Info ja tellimine: 5378 5222, www.bestkop.ee

- Aia- ja metsatehnika müük, hooldus ja remont
- Ketiteritus
- Aiatehnika ja tööriistade rent
- Fiskars ja Gerber noad ja aiatööriistad
- Josera kassi- ja koeratoidud
- Kastmistarvikud, liitmikud ja voolikud
- Kinnitusvahendid ja ehitusnurgad

FISKARS® Husqvarna® ECHO®
GARDENA® Cub Cadet® STIGA®

Pood avatud
E-R 08-18
L 09-14

Tehnikakeskus OÜ
Vabaduse 15D, Kohila
Tel. 53 040 740

KÜTAME MAJA SOOJAKS

- MAA - JA ÕHKKÜTE
- GRAANUL - JA PUIDUKATLAD
- RADIAATORID NING PÖRANDAKÜTE

PAIGALDAME VEE JA KANALISATSIOONI

- SEPTIKUD (HAJAASUTUS)
- VEEPUMBAD JA PUMBAJAAMAD
- HOONE VESI JA KANAL

Rohkem informatsiooni leiad meie kodulehelt:
WWW.SANBERG.EE

Tel: 56 96 58 85

info@sanberg.ee

ORU TEHNOÜLEVAATUS

Avatud T, N 9.00 - 19.00
L 9.00 - 16.00

REHVITÖÖD kokkuleppel
tel 56221499

E-R 8-17.00 Vahtra 19, Kose
Tel: 6756333, 5188220

Autode remont- ja hooldustööd, rehvitööd, väikeautode, busside, veoautode kere- ja värvitööd

ETTEVÕTE PAKUB TÖÖD:

Logistika ja haldusteenust pakkuv ettevõtte Anija vallas pakub põhikohaga tööd (transport, kolimis- ja haldus) ausale, kohusetundlikule ning heas füüsilises vormis mehele vanuses 20-35 eluaastat. Kasuks tulevad autojuhiloa.

Lisainfo telefonil: 5654777

ETTEVÕTE PAKUB TÖÖD:

Logistika ja haldusteenust pakkuv ettevõtte Anija vallas pakub põhikohaga tööd tehnikatundvale ausale ja kohusetundlikule mehele. Erinevate tööstuslike seadmete, kaubikute ja sõiduautode hooldus ning remont. Töökoht asub Anija vallas.

Lisainfo telefonil: 5654777

ETTEVÕTE PAKUB TÖÖD:

Ettevõtte Anija vallas pakub põhikohaga (8.00-16.30) administratiivtööd kohusetundlikule, õppimisvõimelisele, hea suhtlemisoskusega, naisele vanuses 35-50 eluaastat. Kasuks tulevad teadmised raamatupidamisest, dokumendihaldusest, autojuhiloa.

Töökoht asub Anija vallas
Lisainfo telefonil: 5654777

Piret Jaaks
Öökuninganna
Peasos Helgi Sallo

Teistes osades
Roland Laos,
Raivo Mets /
Eero Sprit /
Allan Kress

22. veebruar 19.00
Kose Kultuurikeskus
Piletid müügil Piletilevis ja kohapeal.

VANA BASKINI TEATER

Vanametalli KOKKUOST
ALATI HEAD HINNAD

609 9499
BETOONI7A TALLINN
www.tolmets.ee

K-U TREIMER OÜ EHITAB, REMONDIB:

- ✓ ehitus- ja remonditööd
- ✓ eramute ehitus
- ✓ katuste ja fassaadide ehitus ja remont
- ✓ sanitaartechnilised tööd
- ✓ 18 m noolega auto-korvtöstukite rent

tel/faks 675 1230
GSM 511 5482,
501 2601

e-mail:
treimer.treimer@gmail.com

MÜÜB
LIIVA
KRUUSA
KILLUSTIKKU
SÕELUTUD MULDA

Transpordivõimalus
Täpsemalt
telefonil 5648 3838
ja kodulehel
www.mell.ee

MTÜ Memme-Taadi abi pakub koduteenust eakatele inimestele igapäevastes toimetulekutes.

- * poes ja apteegis käimine;
- * aiatööd;
- * abistamine koristamisel;
- * küttepuude tuppa toomine;
- * abistamine toiduvalmistamisel
- * asjaajamised erinevates ametiasutustes;
- * saatmine meditsiini asutustesse

Tunnipõhine teenus 10€
kilomeetri hind 0.50€/km
linnasisene ja asulasisene,
0.25€/km maanteel.
Harjumaa, Kose vald,
Ardu alevik, 75001

Kaie.agu@mail.ee
+372 51917248,
+372 53917457
www.vanurid.ee

VOTEX
house

R, 09.02 9-16
Kose keskväljakul
Eestimaise
puuvillase voodipesu
SUURMÜÜK!

Suur valik erinevaid kangadisaine!

&
Selle reklaamiga
täishinnaga voodipesu
-10%

www.votex.ee